

บทที่ 4

การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการดำเนินของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการ สันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ของประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน และ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช

จากการดำเนินบทบาทของสหรัฐอเมริกาต่อกระบวนการรักษาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่ได้นำเสนอในบทที่ 3 แล้วนั้นจะพบว่าในสมัยประธานาธิบดีคลินตันนั้นได้มีความพยายามในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้น โดยประธานาธิบดีคลินตันมุ่งเน้นในการเป็นตัวกลางในการจัดการให้เกิดสันติภาพในขณะที่ประธานาธิบดีบุชกลับไม่ให้ความสำคัญและยังทำให้โลกอาหรับชุ่นเคืองส่งผลให้ความมั่นคงของสหรัฐฯ กระทบกระเทือน แต่อย่างไรก็ดี ลักษณะการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีทั้งสองต่อประเด็นนี้นั้นได้ผลลัพธ์ที่เหมือนกัน กล่าวคือ ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างสันติภาพในตะวันออกกลางได้อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในที่ทำให้การสนับสนุนอยู่ในการเมืองของอเมริกา

ในบทนี้ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการรักษาสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ของประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน และ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเรื่องการตัดสินใจ (Decision-making) ของไมเคิล บริเชอร์ (Michael Brecher) มาใช้เป็นตัวแบบในการวิเคราะห์ นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้นำแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) มาใช้ประกอบในการอธิบายเป้าหมายในการกำหนดนโยบายของสหรัฐอเมริกาต่อกระบวนการรักษาสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์อีกด้วย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการรักษาสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ของประธานาธิบดีคลินตัน และประธานาธิบดีด้วยทฤษฎีการตัดสินใจ(Decision-making) ของไมเคิล บีเชอร์

ปัจจัยนำเข้า (Input)

1. สภาพแวดล้อมเชิงปฏิบัติการ (The Operational Environment)

1.1 ปัจจัยภายนอก (The External Factors)

1.1.1 ระบบโลก (The Global System)

การวิเคราะห์ระบบโลก หมายถึง การวิเคราะห์ระบบปฏิสัมพันธ์ของระบบระหว่างประเทศทั้งหมด โดยรูปแบบปฏิสัมพันธ์ในระดับโลกแบ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจที่มีอุดมการณ์ต่างกัน เช่น สหภาพโซเวียตและสหรัฐฯ จีนและสหรัฐฯ พฤติกรรมขององค์กรระดับโลก เช่น สหประชาชาติ และความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจกับประเทศทวีปาคีที่โดดเด่น เช่น สหรัฐฯ - อิสราเอล เป็นต้น

ระบบโลกในศตวรรษที่ 20 มีลักษณะแตกต่างจากระบบโลกในอดีตอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจที่มีความแตกต่างกันทางด้านอุดมการณ์ 2 ประเทศได้สิ้นสุดลงหลังจากที่สหภาพโซเวียตล่มสลายในปี 1991 จากการดำเนินนโยบายกลาสนอส (Glasnos) และเปเรสตรอยกา (Perestroika) ของประธานาธิบดีมิคาอิล กอร์บาชอฟ (Mikhail Gorbachev) ทั้งนี้ สิ่งที่ยืนยันให้เห็นถึงจุดสิ้นสุดของสงครามเย็น คือ การที่ประธานาธิบดี กอร์บาชอฟ และ ประธานาธิบดีบุช 1 ได้พบกันที่เมืองเฮลซิงกิ (Helsinki) และออกแถลงการณ์ร่วม (Joint Statement) ยืนยันความร่วมมือในการต่อต้านภัยคุกคามของอิรักต่อสันติภาพ¹ ทั้งนี้ ประธานาธิบดีบุช 1 ได้กำหนด “ระเบียบโลกใหม่ (A New World Order)” ให้เป็นวาระสำคัญสำหรับโลกยุคหลังสงครามเย็น โดยให้โลกเป็นโลกที่มีอิสรภาพจากการก่อการร้าย มีระบบการเมือง

¹ George Herbert Walker Bush, “Towards a New World Order,” <se2.isn.ch/service/engine/FileContent?serviceID=23&fileid=02FE0D5C-D6BD-7295-48EB-F1D4393A71A7&lng=en>, 11 September 1990.

ที่มั่นคง และปลอดภัยมากขึ้น เป็นยุคที่ชาติต่าง ๆ ในโลกทั้งตะวันออกและตะวันตก เหนือและใต้ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์² การล่มสลายของสหภาพโซเวียต และการกำหนดวาระของโลกเป็นปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าในยุคนี้สหรัฐฯ ได้ก้าวขึ้นมาเป็นอภิมหาอำนาจ (Super Power) ที่มีขีดความสามารถเหนือกว่าประเทศอื่นทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม³

ทั้งนี้ ประธานาธิบดีคลินตันได้ขึ้นมารับตำแหน่งในโลกยุคหลังสงครามเย็นที่สหรัฐฯ ไร้ซึ่งศัตรูคู่แข่ง ส่งผลให้คลินตันต้องเป็นผู้รับภาระในการตัดสินใจว่าควรจะให้สหรัฐฯ มีสถานภาพอย่างไรในเวทีโลก⁴ สภาพของสหรัฐฯ ในยุคนั้นอยู่ภายใต้ภาวะชะงักงันทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากความเสื่อมถอยที่ดำเนินมาตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) การใช้จ่ายในสงครามอิรักของสหรัฐฯ นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ ที่หมายถึงการเชื่อมถึงกันทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมือง ศาสนา และระบบสังคม อันเป็นผลมาจากการประชุมที่เบรตเตนวูดส์ (Bretten Woods) ทำให้เกิดองค์การระหว่างประเทศที่จะเข้ามาควบคุมดูแลการเงินของโลกขึ้น ได้แก่ ธนาคารโลก (World Bank) และ องค์การการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้ส่งผลกระทบอันใหญ่หลวงต่อเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยทำให้ค่าเงินเฟ้อสูงขึ้น⁵ ดังนั้น เมื่อครั้งหาเสียง ประธานาธิบดีคลินตันได้ชูนโยบายที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เน้นการปฏิรูปนโยบายภายใน และพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมของประชาชน⁶ และจะเข้าเกี่ยวพันในการต่างประเทศเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เท่านั้น⁷

² Ibid.

³ จุลชีพ ชินวรโรจน์, “โลกในศตวรรษที่ 21,” เอกสารประกอบการบรรยายแนะแนวการสอบเข้ากระทรวงการต่างประเทศ, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 8-12 ตุลาคม 2550. (PowerPoint).

⁴ Theodore C. Sorensen, “America’s First Post-Cold War President,” *Foreign Affairs*, (Fall 1992), p.13.

⁵ Richard W. Fisher, “Globalization’s Impact on U.S. Growth and Inflation,” <<http://www.dallasfed.org/news/ficher/2006/fs060522.cfm>>, 22 May 2006.

⁶ Alan Tonelson, “Super Power Without a Sword,” *Foreign Affairs*, 73:3 (Summer 1993), p. 166.

⁷ The White House, “A National Security Strategy for a New Century,” <<http://clinton2.nara.gov/WH/EOP/NSC/html/documents/nssr.pdf>>, (October 1998), p. preface.

ต่อมา ระบบโลกได้เปลี่ยนแปลงไป 1 ทศวรรษหลังจากการล่มสลายของสหภาพโซเวียต ระบบโลกได้เปลี่ยนแปลงจากระบบขั้วเดียวที่สหรัฐฯ มีอำนาจเด็ดขาด กลายเป็นระบบขั้วเดียวที่สหรัฐฯ มีอำนาจลดน้อยลง ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมกำลังพัฒนาอำนาจของตนเพื่อขึ้นมาคานอำนาจกับสหรัฐฯ นอกจากนี้ รูปแบบของภัยคุกคามก็ได้เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ เดิมเป็นภัยคุกคามที่เป็นภัยต่อชีวิต (Lethal Threat) แต่ปัจจุบันกลับเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง (Security Threat) กล่าวคือ ไม่ตายแต่ก็ทุกข์ยากลำบาก ยิ่งไปกว่านั้น ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ไม่ว่าจะเป็นภัยที่มาจากการค้า การแข่งขันกันเป็นผู้นำทางวิทยาศาสตร์ และอุตสาหกรรม การสร้างความรุ่งเรืองและผาสุกให้กับประชากร การอพยพ หรือการครอบครองอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงของประเทศที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม เช่น อิรัก จีน และอินเดีย ต่างก็กลายเป็นภัยที่คุกคามความปลอดภัย สงบสุขของสหรัฐฯ⁸ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ ในช่วงต้นของการเข้ารับตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ จอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้แถลงใน State of the Union ที่ได้กล่าวถึง 3 ประเทศที่เป็นอักษะแห่งปีศาจ (Axis of Evil) ซึ่งประกอบไปด้วยอิรัก อิหร่าน และเกาหลีเหนือ⁹ จากการประกาศเช่นนี้ส่งผลให้บรรยากาศระหว่างประเทศในยุคนี้มีความตึงเครียดมากขึ้น ความประนีประนอมที่เคยเกิดในสมัยประธานาธิบดีคลินตันได้มลายหายไป เหลือเพียงตะกอนขุ่นมัวแห่งความขัดแย้ง ดินปืน และคราบน้ำตาซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวนี้ได้ถูกตอกย้ำอีกครั้งด้วยเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 สหรัฐฯ สูญเสียความมั่นใจในความสามารถที่จะปกป้องประชาชนของตนเองส่งผลให้ประธานาธิบดีบุชได้ออกนโยบายการป้องกันบ้านเกิด (Homeland Security) ที่มีเป้าหมายในการปกป้องคุ้มครองชาวอเมริกันและทำลายผู้ก่อการร้ายที่วางแผนจะทำลายอเมริกา ภายใต้นโยบายนี้ ประธานาธิบดีบุชได้ออกนโยบายการต่อต้านการก่อการร้ายขึ้นเพื่อใช้หาพันธมิตรในการเข้าร่วมกับตน ซึ่งประเทศที่เป็นอักษะแห่งปีศาจ (Axis of Evil) อัฟกานิสถาน และอิหร่าน เป็นเป้าหมายหลักของการโจมตี

⁸ William Pfaff, "Redefining World Power," *Foreign Affairs*, (America and the World in 1990/1991), p.p. 38-39.

⁹ George W. Bush, "President Delivers State of the Union Address,"
<<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>>, 29 January 2002.

ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นภายนอกที่ส่งผลให้การดำเนินนโยบายที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ดี ไม่เพียงปัจจัยภายนอกที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินนโยบายสหรัฐฯ หากแต่ปัจจัยภายในที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนประธานาธิบดี และการที่สหรัฐฯ ถูกโจมตีจากกลุ่มก่อการร้ายเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2001 นั้นได้ส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงไป อีกด้วย

- ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจที่มีอุดมการณ์ต่างกัน

สหรัฐฯ เป็นประเทศที่จัดได้ว่าเป็นมหาอำนาจของโลกตั้งแต่หลังสิ้นสุดสงครามเย็นอันเนื่องมาจากความเป็นผู้นำทางด้านการทหาร เศรษฐกิจ และความพยายามในการกำหนดแนวทาง (agenda) ให้กับโลก ดังนั้น ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจที่มีอุดมการณ์ต่างกันนั้น ผู้ศึกษาได้ใช้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เป็นพื้นฐานในการศึกษา เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ เป็นตัวกำหนดลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ หากนโยบายต่างประเทศมุ่งเน้นไปที่การสร้างความร่วมมือและการสร้างพันธมิตร ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็จะมีปฏิสัมพันธ์กันก็อยู่ในระดับที่ดีด้วย แต่ถ้าหากนโยบายต่างประเทศกำหนดอยู่ที่ไม่รอมชอม มีแต่การแข่งขันก็มีความเป็นไปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศปฏิสัมพันธ์ทั้งสองนั้นอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน ซึ่งร้ายที่สุดอาจทำให้เกิดสงครามระหว่างประเทศได้ โดยในนโยบายของประธานาธิบดีคลินตัน ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลส่วนใหญ่มาจาก A National Security Strategy for a New Century 1998 ซึ่งเป็นเอกสารที่รัฐบาลสหรัฐฯ ยอมรับเป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นทางการในยุคนั้น สำหรับสมัยประธานาธิบดีบุช ผู้ศึกษาได้รับความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลจากหนังสือ Bush Doctrine ของท่าน ร.ศ. จันทิมา อ่องสุรักษ์ และได้นำข้อมูลจากแหล่งเอกสารปฐมภูมิอื่น ๆ มาใช้ประกอบการวิเคราะห์

ยุโรปและรัสเซีย

ในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับ **ยุโรป (และอดีตสหภาพโซเวียต)** นั้นอยู่ในเกณฑ์ดี โดยรัฐบาลนี้มองว่ายุโรปมีความสำคัญต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ และได้กำหนดเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (Strategic Goal) ไว้ 2 ประการ คือ 1) การสร้างยุโรปที่รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง เป็นประชาธิปไตย มีความมั่งคั่งและมีสันติภาพ และ 2) การร่วมมือกับพันธมิตร (allies) และหุ้นส่วน (partners) ข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกเพื่อจัดการกับความท้าทายของโลกที่เพียงรัฐใดรัฐหนึ่งไม่อาจแก้ไขปัญหาเองได้

ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สหรัฐฯ ใช้ NATO (North Atlantic Treaty Organization) เป็นตัวเชื่อมในการเกี่ยวพัน (engage) กับยุโรป และเป็นหลักประกันความมั่นคงในภาคพื้นมหาสมุทรแอตแลนติก โดย NATO เป็นขุมกำลังในการรักษาเสถียรภาพให้กับยุโรป นอกจากนี้ สหรัฐฯ และยุโรปยังได้ลงนามร่วมกันในการประชุมสุดยอด US-EU ณ กรุงมาดริด ประเทศสเปนในปี 1995 ที่เห็นชอบในวาระ New Transatlantic ในการมุ่งเดินหน้าลดอุปสรรคการค้าการลงทุนด้วยการสร้าง Transatlantic Marketplace นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังได้ให้การสนับสนุนการรวมยุโรป และการค้าการลงทุนแบบทวิภาคีกับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปด้วย ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐฯ ได้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับประเทศอดีตสหภาพโซเวียต (NIS) เพื่อให้สามารถเข้าร่วมในระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศและเพื่อให้มีความสามารถในการพัฒนาการลงทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยสหรัฐฯ มองว่าหากดินแดนแห่งนี้มีเสถียรภาพและความมั่งคั่งจะก็ส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังส่งเสริมในประเด็นเรื่องประชาธิปไตยโดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูปอดีตสหภาพโซเวียตให้เป็นประชาธิปไตยเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคอีกด้วย¹⁰

แต่เมื่อประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิล บุชเข้ารับตำแหน่ง นโยบายต่างประเทศที่เคยดำเนินด้วยความสมานฉันท์ก็แปรเปลี่ยนไป โดยบุชมองว่า **ยูเรเชีย** เป็นดินแดนที่เป็นหัวใจทางยุทธศาสตร์ (Strategic Heartland) และเป็นดินแดนที่เคยถูกปกครองแบบประเทศอาณานิคม ซึ่งปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายจากมหาอำนาจอย่างจีนกับรัสเซียที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน ดังนั้น สหรัฐฯ จึงพยายามส่งเสริมให้ประเทศเหล่านี้เข้มแข็งด้วยตนเองเพื่อให้การเปลี่ยนผ่าน

¹⁰ The White House, op. cit., footnote 7, p.p. 38-50.

เป็นไปอย่างสงบ และให้ประเทศเหล่านี้เป็นมิตรกับอเมริกา โดยอเมริกามองว่าการเปลี่ยนผ่านนี้จะส่งผลดีต่อเสถียรภาพของโลกหากประเทศเหล่านี้เป็นมิตรกับอเมริกา แต่หากประเทศเหล่านี้ไม่เป็นมิตรกับอเมริกาสันติภาพก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้¹¹

นอกจากนี้ รัฐบาลนี้ยังได้มีนโยบายต่อ**รัสเซีย** ในลักษณะที่ว่าจะต้องเฝ้าระวังการเติบโตของรัสเซียเนื่องจากรัสเซียเป็นประเทศที่ยิ่งใหญ่ที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน ดังนั้นสหรัฐฯ จึงต้องจัดการกับรัสเซียเช่นนั้น และสหรัฐฯ ยังตระหนักว่าโรงงานนิวเคลียร์ (Nuclear Facilities) ของรัสเซียนั้นเป็นภัยเกินกว่าจะประนีประนอมได้ ดังนั้น สหรัฐฯ จึงจำเป็นต้องมีระบบป้องกันขีปนาวุธ (missile defense systems) ทั้งแบบ Theater และ National เพื่อความปลอดภัยของอเมริกา แต่อย่างไรก็ดี สหรัฐฯ ก็ได้เปิดโอกาสให้รัสเซียเข้าร่วมเป็นพันธมิตรกับอเมริกาภายใต้เงื่อนไขที่ว่ารัสเซียจะต้องเลิกการแพร่กระจายอาวุธที่เป็นอันตราย¹²เสียก่อน

จีน

สำหรับความสัมพันธ์กับ**จีน**นั้น สหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีคลินตันมองว่าผลประโยชน์ของสหรัฐฯ อยู่บนพื้นฐานของเสถียรภาพของจีน ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และจีนจะเป็นตัวตัดสินว่าโลกจะมั่นคง มีสันติภาพ และมั่งคั่งสำหรับชาวอเมริกาหรือไม่ ดังนั้นนโยบายสหรัฐฯ ที่มีต่อจีนจึงมีทั้งแบบที่เป็นหลักการ (principle) และหลักปฏิบัติ (pragmatism) กล่าวคือ สหรัฐฯ จะขยายความร่วมมือกับจีนและในเวลาเดียวกันก็จะพยายามขจัดความแตกต่างระหว่างกัน ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับจีนในช่วงนี้ถือว่าอยู่ในระดับดี กล่าวคือ ได้มีการเยือนประเทศทั้งสองจากผู้นำประเทศ โดยในเดือนตุลาคม 1997 ประธานาธิบดีเจียง เจ๋อ หมิน (Jiang Zemin) ได้เดินทางไปเยือนสหรัฐฯ ซึ่งนับเป็นการเดินทางเยือนระดับผู้นำครั้งแรกในรอบ 12 ปี และในเดือนมิถุนายน 1998 คลินตันก็ได้เดินทางไปเยือนกรุงปักกิ่ง ซึ่งนับเป็นการเยือนจีนครั้งแรกในรอบ 10 ปีของผู้นำสหรัฐฯ การพบกันของสองผู้นำเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ทางยุทธศาสตร์ที่สร้างสรรค์ระหว่างจีนและสหรัฐฯ (Constructive US-China

¹¹ George W. Bush , op. cit., footnote 9.

¹² Ibid.

strategic partnership) และส่งผลให้ความขัดแย้งระหว่างกันลดลงสร้างเสถียรภาพให้โลกมากยิ่งขึ้น สำหรับทางด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ มองว่าไม่ควรปิดกั้นการเติบโตของจีนแต่ควรกดดันให้จีนมีการเปิดตลาด และการนำจีนเข้าสู่ตลาดโลก และสหรัฐฯ ได้สนับสนุนให้จีนได้เข้ามาตั้งใน WTO แต่ง่ายไรก็ดี สำหรับประเด็นเรื่องการทำให้เป็นประชาธิปไตย สหรัฐฯ พยายามส่งเสริมให้จีนพัฒนาในด้านสิทธิมนุษยชนและรูปแบบการปกครองโดยสหรัฐฯ เชื่อว่าประเทศต่าง ๆ มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ไม่เหมือนกัน และสหรัฐฯ ก็สนับสนุนให้แต่ละประเทศมีประชาธิปไตยในรูปแบบของตนเองที่มีการเคารพในสิทธิมนุษยชน¹³

แต่ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีบุชกลับมองว่าจีนไม่ได้เป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) และสหรัฐฯ จำต้องจัดการกับจีนอย่างเข้มแข็ง (Without ill) แต่อย่างไรก็ดี เพื่อไม่ให้ผิดใจกัน สหรัฐฯ จะไม่ทำให้จีนเข้าใจผิดเกี่ยวกับสหรัฐฯ ดังนั้นเพื่อการนี้สหรัฐฯ จึงได้ร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ไม่ว่าจะเป็นเกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ ไทย ญี่ปุ่น (ในการตรวจสอบจีน) และยังให้การสนับสนุนได้วัน เพื่อได้วันให้ได้วันสามารถปกป้องตนเองจากการแทรกแซงของจีน¹⁴อีกด้วย

จากที่กล่าวมาได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับประเทศมหาอำนาจที่มีอุดมการณ์ต่างกัน โดยจะเห็นได้ว่าในสมัยของประธานาธิบดีคลินตันนั้นความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น มีความไว้วางใจและพึ่งพาซึ่งกันและกันในขณะที่ในสมัยประธานาธิบดีบุช ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจเหล่านี้เสื่อมถอยลงอันเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายที่ไม่ประนีประนอมและขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

- ความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจและประเทศโลกที่สาม ในที่นี้หมายถึงความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ ต่อกฎภูมิภาคตะวันออกกลาง

ในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน สหรัฐฯ มีความสนใจในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในตะวันออกกลางอย่างมั่นคง เป็นธรรม (Just) ยั่งยืน (Sustain) และรอบด้าน (Comprehensive) โดยมีนโยบายที่ 1) ส่งเสริมให้อิสราเอลมีความมั่นคงและอยู่ดีกินดี (Well-being) 2) ช่วยพันธมิตร

¹³ The White House, op. cit., footnote 7, p.p. 43-47.

¹⁴ George W. Bush, op. cit., footnote 9.

ชาวอาหรับให้มีความมั่นคง และ 3) อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงน้ำมันอย่างเสรีและมีราคาที่เป็นธรรม ทั้งนี้ รัฐบาลคลินตันได้เข้าไปมีบทบาทเป็นอย่างมากในกระบวนการสันติภาพในตะวันออกกลาง และสนับสนุนกระบวนการสันติภาพอันมีเป้าหมายเพื่อจะได้เห็นสันติภาพขยายตัวออกไปยังเพื่อนบ้านของอิสราเอลในทุก ๆ ด้านเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ นอกจากนี้ สหรัฐฯ จะยังคงเป็นผู้นำที่มีความแน่วแน่ และเด็ดขาดในการยืนเคียงข้างผู้ที่ยอมเสี่ยงภัยเพื่อให้เกิดสันติภาพต่อต้านผู้เป็นปฏิปักษ์กับกระบวนการสันติภาพ ใช้ความเป็นคนกลาง (Good Offices) ที่ดีให้เกิดประโยชน์ และทำให้ประโยชน์ที่เกิดจากสันติภาพแพร่กระจายไปสู่ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะสามารถเข้าถึงได้ซึ่งน้ำมันในภูมิภาคนี้ ยิ่งไปกว่านั้น สหรัฐฯ ยังพยายามส่งเสริมให้เกิดประชาธิปไตยและการเคารพในสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคนี้อีกด้วย¹⁵

แต่อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางนั้น ถูกจำกัดด้วยกลุ่มอิสราเอลลوبيบีในรัฐบาลอเมริกันซึ่งจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป ส่งผลให้อเมริกาไม่สามารถบรรลุเป้าหมายเรื่องสันติภาพดังที่วาดหวังไว้ได้

ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีบุช ความสนใจในเรื่องการสร้างสันติภาพหาได้เกิดจากช่วงแรกของการเข้ารับตำแหน่งไม่ หากแต่เกิดขึ้นในภายหลัง ทั้งนี้ เป้าหมายของสหรัฐฯ ที่มุ่งเน้นให้เกิดสันติภาพในตะวันออกกลางนั้นหมายถึงการสร้าง ความมั่นคงให้กับอิสราเอล¹⁶ โดยสหรัฐฯ มีนโยบาย 2 ประการ คือ 1) การส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพ ความยุติธรรม และความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ เพื่อให้พวกทรราช (Tyrants) หดไปจากพื้นที่ นอกจากนี้ยังส่งเสริมประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ และพยายามขยายความมั่งคั่งผ่านการค้าเสรีที่เป็นธรรมและการพัฒนาทางนโยบายที่ชาญฉลาด 2) การสร้างสังคมประชาธิปไตยใหญ่ขึ้นเพื่อร่วมมือกันจัดการกับภัยคุกคามที่ทำลายทั้งต่อระดับภายในและต่อภูมิภาค

สหรัฐฯ มุ่งเน้นให้เกิดสันติภาพในตะวันออกกลาง ทั้งนี้ หมายถึงการสร้าง ความมั่นคงให้กับอิสราเอล¹⁷ เป้าหมายในการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีบุชมุ่งเน้นที่ 2 ประการ คือ 1) การส่งเสริมให้เกิดเสถียรภาพ ความยุติธรรม และความมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ เพื่อให้พวกทรราช

¹⁵ The White House, op. cit., footnote 7, p.p. 53-54.

¹⁶ George W. Bush, op. cit., footnote 9.

¹⁷ Ibid.

(Tyrants) หมดไปจากพื้นที่ นอกจากนี้ยังส่งเสริมประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพ และพยายามขยายความมั่งคั่งผ่านการค้าเสรีที่เป็นธรรมและการพัฒนาทางนโยบายที่ชาญฉลาด 2) การสร้างสังคมประชาธิปไตยใหญ่ขึ้นเพื่อร่วมมือกันจัดการกับภัยคุกคามที่ท้าทายทั้งต่อระดับภายในและต่อภูมิภาค¹⁸

สำหรับกรณีข้อพิพาทระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์นั้น สหรัฐฯ มุ่งเน้นการดำเนินนโยบายที่จะทำให้ทั้งสองได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ มั่นคง มั่งคั่ง และมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ สหรัฐฯ จะไม่ข้องเกี่ยวกับรัฐบาลใด ๆ ที่ส่งเสริมการก่อการร้ายต่อประชาชนบริสุทธิ์ ใช้ความรุนแรงต่ออิสราเอล และทำร้ายประชาชนปาเลสไตน์ โดยสหรัฐฯ จะร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคและในโลกในการเรียกร้องให้รัฐบาลที่มีพฤติกรรมดังกล่าว (Hamas) เลิกการสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายและยอมรับในข้อตกลงที่ผ่านมา

แต่อย่างไรก็ดี หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 สหรัฐฯ นำโดยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้เปิดฉากสงครามต่อต้านการก่อการร้ายโดยอ้างความชอบธรรมว่าประเทศของตนเป็นผู้ถูกกระทำและดำเนินการด้วยตนเอง ละเลยการรับรองจากประชาคมโลกในการลงโทษผู้ร้าย โดยเป้าหมายของการโจมตีที่มุ่งไปยังอิรักนั้นส่งผลให้กระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์เกิดการชะงักงัน ทั้งนี้ การโจมตีอิรักเสมือนหนึ่งเป็นการประกาศว่าสหรัฐฯ คุ่มตะวันออกกลาง¹⁹ และเตือนชาติอาหรับว่าหากไม่เข้าร่วมกับสหรัฐฯ หรือตั้งตนกับสหรัฐฯ อาจพบกับจุดจบเช่นนี้²⁰ นอกจากนี้ การข่มขู่อิหร่านก็ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสันติภาพเช่นกัน

¹⁸ C. David Welch, "U.S. Foreign Policy in the 21st Century : Near Eastern Affairs," eJournal USA, (September 2006), p.p. 23-24.

¹⁹ Martin Indyke, "U.S. victory in Iraq Opens Possibility of Palestinian-Israeli Settlement," <<http://www.international.ucla.edu/burkle/news/article.asp?parentid=3586>>, 4 October 2003.

²⁰ Michael Scott Dorran, "Palestine, Iraq, and American Strategy," Foreign Affairs, <<http://www.foreignaffairs.org/20030101faessay10219/michael-scott-doran/palestine-iraq-and-american-strategy.html>>, January/February 2003.

เนื่องจากอิหร่านเป็นประเทศที่ใหญ่ และมีอิทธิพลในตะวันออกกลาง ดังนั้น การที่สหรัฐฯ ช่มชู้ อิหร่านก็ทำให้อิหร่านไม่ให้ความร่วมมือในกระบวนการสันติภาพ ซึ่งหากอิหร่านให้ความช่วยเหลือ ในการสร้างสันติภาพเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับการให้ความร่วมมือกับนานาประเทศในประเด็น นิวเคลียร์อิหร่านแล้วนั้นอิหร่านก็จะได้รับการยอมรับจากประชาคมโลกและกระบวนการสันติภาพ ก็จะมีแนวโน้มไปในทางที่ดีขึ้นด้วย²¹

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศในภูมิภาคตะวันออก กลางเป็นไปในลักษณะการช่มชู้ คุกคามมากกว่าการประนีประนอมหาความร่วมมือกันดังที่เคย เห็นในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน

โดยสรุป โลกในยุคหลังสงครามเย็นที่ต้อนรับการมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี คลินตันได้ทำให้สหรัฐฯ ก้าวมาเป็นผู้นำบนเวทีโลก และเพื่อเป็นมหาอำนาจที่แข็งแกร่ง สหรัฐฯ ใน ยุคนี้จึงพยายามดำเนินนโยบายที่มุ่งเป็นการพัฒนาภายในประเทศ และพยายามส่งเสริมความ ร่วมมือในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยการยอมรับในองค์การระหว่างประเทศ ส่งเสริมความ ร่วมมือเพื่อปกป้องความมั่นคงและพัฒนาเศรษฐกิจของอเมริกาและโลก โดยคลินตันมีนโยบายที่ โน้มเอียงไปในทางประนีประนอมยอมรับโครงสร้างระเบียบโลกที่คงอยู่รวมทั้งความตกลงที่ได้ทำ ไว้กับนานาประเทศ ในขณะที่ระบบโลกในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่ความเป็น มหาอำนาจของ สหรัฐฯ ถูกท้าทายจากประเทศต่าง ๆ ส่งผลให้บุชปรับยุทธศาสตร์การดำเนิน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศต่าง ๆ โดยบุชไม่เห็นด้วยกับการดำเนินนโยบายของ คลินตันที่มองว่าการร่วมมือกับประเทศมหาอำนาจและองค์การระหว่างประเทศเป็นทางเลือกที่ดี ที่สุดในการดำเนินความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับประเทศต่าง ๆ ในยุคหลังสงครามเย็น โดยมองว่า เป็นการใช้ทรัพยากรของสหรัฐฯ อย่างไม่คุ้มค่า แต่อย่างไรก็ดี เมื่ออำนาจในการบริหารประเทศ เปลี่ยนมาอยู่ในมือของประธานาธิบดีบุช เขาก็ได้เปลี่ยนรูปแบบการดำเนินนโยบายต่างประเทศ อย่างสิ้นเชิง โดยเขาได้กำหนดความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอย่างจีน และรัสเซียว่าเป็น คู่แข่ง และต้องได้รับการตรวจสอบ (check) จากสหรัฐฯ การดำเนินนโยบายต่างประเทศใน

²¹ Sonja Pace, "Blair: Israel-Palestine, Iran Key to Middle East Peace,"

ลักษณะนี้ส่งผลให้สหรัฐฯ มีศัตรูมากกว่ามิตรประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องเพิ่มการสะสมอาวุธ และเตรียมพร้อมในการโจมตีเสมอ นอกจากนี้ หลังจากเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายนแล้วนั้น สหรัฐฯ ยังได้ดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวมากขึ้น มุ่งเน้นไปที่การดำเนินนโยบายฝ่ายเดียว (Unilateralism) และ การใช้นโยบายบุกโจมตีก่อน (Preemptive) อันนำมาซึ่งความชอบธรรมในการโจมตีศัตรูที่สงสัยว่าอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของสหรัฐฯ ซึ่งผลจากการใช้นโยบายดังกล่าวได้ทำให้สหรัฐฯ กลายเป็นประเทศอันธพาลเสียเองในสายตาของประชาคมโลก

1.1.2 ระบบย่อยอื่นๆ (Subordinate Other System) หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ของรัฐต่าง ๆ ที่มารวมตัวกันในระดับภูมิภาคหรือกลุ่มระหว่างประเทศ เช่น NATO, UN เป็นต้น

NATO

ในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน เป้าหมายหลักของนโยบายการต่างประเทศ คือ การยกระดับความมั่นคงของประเทศ การส่งเสริมความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของอเมริกา และการส่งเสริมประชาธิปไตยในต่างแดน ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว สหรัฐฯ จึงให้ความสำคัญและเดินหน้าขยายพันธมิตรทางการทหารกับพันธมิตรอย่าง NATO ที่เป็นพันธมิตรเพื่อสันติภาพ (Partnership for Peace) กับสหรัฐฯ²² ซึ่งแตกต่างจากสมัยของประธานาธิบดีบุชที่แม้จะให้ความร่วมมือกับ NATO แต่สหรัฐฯ กลับเน้นเรื่องการกระตุ้นให้ยุโรปลงทุนในเรื่องการทหารให้มากขึ้น เมื่อถึงคราวจำเป็นในความขัดแย้งทางการทหาร จึงอาจกล่าวได้ว่า สหรัฐฯ ต้องการให้ยุโรปเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบร่วมกับสหรัฐฯ ใน NATO และแสดงให้เห็นว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับ NATO น้อยลง

²² The White House, op. cit., footnote 7, p.p. preface iii-iv.

สหประชาชาติ

ในสมัยของคลินตัน สหรัฐฯ ได้สานต่อเจตนารมณ์เกี่ยวกับค่านิยมประชาธิปไตยของอเมริกาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าสหรัฐฯ เป็นตัวแบบที่ดีพอสำหรับประชาชนของสหรัฐฯ ในด้านประชาธิปไตยและเพียงพอต่อ (การรักษา) ผลประโยชน์ของอเมริกา ดังนั้น...หากอเมริกาต้องการเป็นผู้นำในโลกนี้ด้วยการเป็นตัวอย่างของชาวโลก อเมริกาต้องแสดงเจตจำนงในการรับผิดชอบภาระนี้ด้วยการจ่ายหนี้ให้กับสหประชาชาติ²³ ดังนั้น สหรัฐฯ จึงให้ความสำคัญกับสหประชาชาติและรับผิดชอบในการจ่ายหนี้ต่อสหประชาชาติแม้ว่าจะไม่อาจลบหนี้ได้แต่ก็จ่ายมากกว่าในสมัยประธานาธิบดีบุช²⁴ เพราะรัฐบาลบุชแม้จะเชื่อว่าองค์การระหว่างประเทศสามารถนำมาซึ่งสันติภาพ แต่อย่างไรก็ดี รัฐบาลจะไม่ยอมให้กองทัพสหรัฐฯ ไปอยู่ภายใต้บัญชาการของสหประชาชาติ โดยสหรัฐฯ จะให้สหประชาชาติให้ความช่วยเหลือในเรื่องการเป็นผู้ตรวจสอบอาวุธ การรักษาสันติภาพ และความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมแทน นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้ตั้งเงื่อนไขในการชำระหนี้ที่ติดค้างสหประชาชาติว่า สหประชาชาติต้องปฏิรูปการทำงาน และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นธรรมต่อสหรัฐฯ ลดลงก่อนสหรัฐฯ จึงจะยอมจ่ายหนี้ทั้งหมด²⁵

อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของสหรัฐฯ กับประเทศต่างๆ ในองค์การระหว่างประเทศระดับโลกอย่างสหประชาชาติอาจไม่ดีนักเพราะว่าเป็นองค์การที่ใหญ่ มีประเทศหลากหลาย ดังนั้น เป้าหมายขององค์การจึงต้องตอบสนองความต้องการของคนส่วนมาก ซึ่งความต้องการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ดังนั้น สหรัฐฯ จึงหันไปให้ความสำคัญกับองค์กรที่เล็กกว่าอย่างเช่น NATO หรือองค์การที่ตั้งขึ้นเองอย่าง SEATO ในอดีต เป็นต้นเพื่อให้สหรัฐฯ ได้ประโยชน์และสามารถควบคุมทิศทางขององค์กรเหล่านั้นได้ด้วยตนเอง

²³ Ibid.

²⁴ Global Policy Forum, "Regular Budget Payments of Largest Payers," <<http://www.globalpolicy.org/finance/tables/reg-budget/largeindex.htm>>.

²⁵ George W. Bush, op. cit., footnote 9.

1.1.3 ความสัมพันธ์ทวิภาคีที่โดดเด่น (Dominant Bilateral Relations) ของ ประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน และ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช

ความสัมพันธ์ทวิภาคีที่โดดเด่นของสหรัฐฯ นั้นหนีไม่พ้นความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับอิสราเอล ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อบทบาทของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพโดยทั้งสองได้ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอิสราเอลให้เข้มแข็งสามารถยืนหยัดอยู่ในดินแดนปาเลสไตน์ได้ ด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน การทหาร ตลอดจนเข้าไปมีบทบาทในกระบวนการสันติภาพ อิสราเอล-ปาเลสไตน์ เพื่อเสริมความมั่นคงของอิสราเอล ซึ่งจะได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวใน 2 สมัย ดังนี้²⁶

1. การดำเนินนโยบายสหรัฐฯ ต่ออิสราเอลของประธานาธิบดีทั้งสอง

ในสมัยประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตันมองว่าอิสราเอลเป็นพันธมิตรที่สำคัญของสหรัฐฯ มีการให้ความช่วยเหลือและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นโยบายการหาเสียงของเขาสามารถเรียกคะแนนนิยมจากอเมริกัน-ยิวได้มาก รัฐบาลคลินตันเป็นรัฐบาลที่มี ยิวดำรงตำแหน่งสำคัญอยู่มาก ทำให้ถูกมองว่าเป็นรัฐบาลที่ Pro-Israel มากที่สุด แต่อย่างไรก็ดี คลินตันยังแสดงบทบาทในการแก้ปัญหาอิสราเอล-ปาเลสไตน์ ด้วยการเจรจาสันติภาพมากที่สุด แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะอิสราเอลไม่ยอมทำตามข้อตกลง และสหรัฐฯ ยังเห็นพ้องกับอิสราเอลโดยไม่ยอมรับ PLO ว่าเป็นผู้แทนปาเลสไตน์ที่แท้จริง คลินตันมองว่าการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่ออิสราเอลต้องควบคู่ไปกับผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ ด้วยส่วนในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ กับอิสราเอลยังคงแน่นแฟ้น จากคำกล่าวของประธานาธิบดีบุชที่ว่า “เราจะทำทุกอย่างเท่าที่ทำได้เพื่อให้อิสราเอลได้รับความช่วยเหลือที่ต้องการจากสหรัฐฯ เพื่อการดำรงอยู่อย่างปลอดภัย สหรัฐฯ ยืนข้างอิสราเอลนับตั้งแต่วันแรกในประเทศนี้ได้ก่อตั้งขึ้น และไม่ต้องสงสัยว่าสหรัฐฯ จะอยู่ข้างอิสราเอลในปัจจุบันและต่อไปในอนาคต” นโยบายต่ออิสราเอลของบุช แม้จะกล่าวว่าไม่ดำเนินการตามคลินตัน แต่ในระยะแรกก็ไม่

²⁶ โครงการการนำเสนอานามาจากภาคินพนธ์ของนายสุรนาท โภคานันท์เรื่องนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่ออิสราเอล : เปรียบเทียบระหว่าง ประธานาธิบดี วิลเลียม เจ. คลินตัน (1992-2001) และ ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (2001-2003) ที่เป็นภาคินพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2547

ต่างกันมากนัก นอกจากให้ความสำคัญกับความมั่นคงของอิสราเอลแล้ว ยังมีการสนับสนุนให้มีการเจรจาระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ บนพื้นฐานของมติที่ 242 และ 338 และ Mitchell Report²⁷

2. ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ – อิสราเอลในด้านต่าง ๆ

2.1 ความสัมพันธ์ด้านความมั่นคง การร่วมมือและช่วยเหลือของสหรัฐฯ ที่ให้แก่อิสราเอลด้านความมั่นคงมีหลายประเด็น ที่สำคัญได้แก่

2.1.1 การสนับสนุนในรัฐบาล ในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน สหรัฐฯ มีจุดยืนที่เห็นด้วยในการตั้งถิ่นฐานหรือสร้างชุมชนยิวของอิสราเอลซึ่งประธานาธิบดีคนก่อน ๆ เห็นว่าเป็นสิ่งไม่ควรทำ แต่คลินตันกลับมองว่าเป็น "การเติบโตทางธรรมชาติ (Natural Growth)" มีการเรียกร้องให้สร้างชุมชนยิว และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับประชากร คลินตันไม่ได้ให้ความสนใจว่าการสร้างกำแพง และชุมชนยิวในเขตเวสต์แบงก์เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และยังมีการให้ความช่วยเหลือโดยจัดสรรเงินให้ 80 ล้านดอลลาร์สหรัฐต่อปี ตั้งแต่ปี 1992-1998 และลดลงเหลือ 70 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 1999 และลดลงเหลือ 60 ล้านดอลลาร์ในปี 2000 นอกจากนั้นในปี 1991 สภาองค์กรได้อนุมัติเงินช่วยเหลืออิสราเอล 650 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ปี 1992 ได้อนุมัติเงินกู้ 1 หมื่นล้านเหรียญในการช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจของอิสราเอล ในปี 1995 องค์กรผ่านกฎหมายว่าด้วยการยอมรับเยรูซาเล็มเป็นเมืองหลวงของอิสราเอล ปี 1996 ได้อนุมัติเงิน 100 ล้านเหรียญเพื่อช่วยเหลืออิสราเอลในการก่อการร้าย ปี 2000 ให้อิสราเอล 400 ล้านเหรียญเพื่อความมั่นคง²⁸ ต่อมาในสมัยประธานาธิบดีบุช ในปี 2002 อนุมัติเงิน 450 ล้านเหรียญ เพื่อเป็นทุนในโครงการความร่วมมือทางยุทธศาสตร์ ด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การก่อการร้ายและการฝึกอาวุธร่วมกัน เป็นต้น

²⁷ สุรนาท โกคานันท์, "นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่ออิสราเอล : เปรียบเทียบระหว่างประธานาธิบดี วิลเลียม เจ. คลินตัน (1992-2001) และประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (2001-2003)," (ภาคนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 39-40.

²⁸ เรื่องเดียวกัน.

2.1.2 การให้ความช่วยเหลือด้านอาวุธและการค้าอาวุธ สหรัฐฯ เป็นผู้ค้าอาวุธรายใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของโลก และรัฐบาลสหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลือทางด้านการนี้แก่อิสราเอลมาตลอด²⁹ เช่น ในปี 2000 สหรัฐฯ สามารถจำหน่ายอาวุธภายใต้ โครงการ Foreign Military Sales (FMS) ซึ่งเป็นโครงการระดับรัฐบาล คิดเป็นมูลค่า 12.1 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ โดยมี ตะวันออกกลางเป็นภูมิภาคที่เป็นตลาดการซื้ออาวุธที่สำคัญ โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศอาหรับทำสงครามกับอิสราเอลและสหรัฐฯ เป็นประเทศที่ขายอาวุธให้ตะวันออกกลางมากที่สุดและแม้ว่าสหรัฐฯ จะให้ความช่วยเหลือทางด้านการทหารแก่ประเทศในภูมิภาคนี้มากที่สุด แต่สัดส่วนของความช่วยเหลือก็ยังน้อยกว่าเงินที่ได้จากการขายอาวุธให้แก่ประเทศในภูมิภาคนี้³⁰ อิสราเอลเป็นหนึ่งในประเทศที่นำเข้าอาวุธจากสหรัฐฯ มากที่สุดโดยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาสหรัฐฯ ขายอาวุธและอุปกรณ์ทางทหารให้เป็นมูลค่า 7.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดย 762 ล้านดอลลาร์ผ่านทาง Direct Commercial Sales (DCS) และอีกกว่า 6.5 พันล้านเหรียญ ผ่านทางโครงการ FMS นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมอาวุธในอิสราเอลโดยให้เงิน 25 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในการพัฒนา Arrow anti-missile อีก 200 ล้านดอลลาร์สำหรับพัฒนารถถัง Merkava รุ่นล่าสุดและอีก 130 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพื่อพัฒนา high-energy laser anti-missile system³¹

2.1.3 การให้การสนับสนุนอิสราเอลของสหรัฐฯ ในสหประชาชาติ การใช้สิทธิ Veto (วีโต้) มติของสหประชาชาติที่ประณามอิสราเอลในกรณีพิพาท อิสราเอล-ปาเลสไตน์ เป็นการแสดงออกซึ่งการหนุนหลังอิสราเอลอย่างชัดเจน และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้อิสราเอลกระทำการตามใจชอบ โดยในช่วงรัฐบาลคลินตันและบุชได้มีการวีโต้หลายครั้ง ดังนี้³²

²⁹ Tamar Gabelnick, "The United States is still No. 1 in Arms Sales," <<http://www.commondreams.org/cgi-bin/print.cgi?file=/views/02/0810-02.htm>>, 10 August 2002.

³⁰ กริณ จันทร์จรัสวัฒน์, "ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์: วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของกระบวนการสันติภาพ," (ภาคนิพนธ์มหบัณฑิต สาขาการระหว่างประเทศและการทูต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547).

³¹ William D. Hartung and Frida Berrigan, "U.S. Arms Transfers and Security Assistance to Israel," <<http://www.worldpolicy.org/projects/arms/reports/israel050602.html>>, 6 May 2002.

³² Jewish Virtual Library, "U.S. Vetoes of UN Resolutions Critical of Israel (1972-2006)," <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/UN/usvetoes.html>>.

- ในยุคคลินตัน ได้มีการวิโต้ 3 ครั้งคือ 1) วันที่ 17 พฤษภาคม 1995 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ยืนยันว่าการครอบครองเยรูซาเล็มของอิสราเอลเป็นการกระทำที่ไม่ชอบธรรม ละเมิดมติสหประชาชาติและทำลายกระบวนการสันติภาพ 2) วันที่ 7 มีนาคม 1997 สหรัฐฯ วิโต้มติที่เรียกร้องให้อิสราเอลยุติกิจกรรมทุกอย่างและทุกมาตรการรวมถึงการสร้างชุมชนชาวยิว 3) วันที่ 21 มีนาคม 1997 สหรัฐฯ วิโต้มติที่เรียกร้องให้อิสราเอลหยุดสร้างบ้านเรือนในเยรูซาเล็มตะวันออก รวมถึงการสร้างชุมชนในเขตยึดครอง

- ในยุคจอร์จ ดับเบิลยู บุช ได้มีการวิโต้ 11 ครั้ง ดังนี้ 1) 21 มีนาคม 2001 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ไม่ให้ผู้สังเกตการณ์สหประชาชาติเข้าไปในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา 2) 15 ธันวาคม 2001 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ประณามการกระทำของอิสราเอลว่าเป็น acts of terror และจะให้สหประชาชาติเข้ามาดูแลในเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา 3) 25 ธันวาคม 2001 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ประณามการกระทำที่รุนแรงและเรียกร้องให้อิสราเอลใช้ความรุนแรงและสร้างกลไกขึ้นมาจับตาพฤติกรรมของอิสราเอล 4) 9 เมษายน 2002 สหรัฐฯ วิโต้มติที่เรียกร้องให้อิสราเอลถอนทหารออกจากเวสต์แบงก์ 5) 20 ธันวาคม 2002 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ออกมาประณามอิสราเอลว่าทหารอิสราเอลเป็นผู้สังหารลูกจ้างของสหประชาชาติบริเวณเขตยึดครอง 6) 16 กันยายน 2003 สหรัฐฯ วิโต้มติที่คัดค้านแผนการที่อิสราเอลต้องการขับนายอราฟต์ออกจากอำนาจ 7) 14 ตุลาคม 2003 สหรัฐฯ วิโต้มติที่แสวงหาหนทางในการยุติการขยายการสร้างรั้วของอิสราเอล 8) 25 มีนาคม 2004 สหรัฐฯ วิโต้มติที่ประณามอิสราเอลว่าเป็นผู้สังหารอะห์เหม็ด ยัสซีน (Ahmed Yassin) 9,10 และ 11) 5 ตุลาคม 2004, 13 กรกฎาคม 2006 และ 11 พฤศจิกายน 2006 สหรัฐฯ วิโต้มติที่เรียกร้องให้อิสราเอลยุติปฏิบัติการในฉนวนกาซา

2.2 ความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ สหรัฐฯ ได้มีการเปิดการค้าเสรีกับอิสราเอลเป็นประเทศแรก³³ และส่งผลให้การค้าทั้งสองประเทศเพิ่มขึ้น จาก 4.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 1985 เป็น 11 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 1995 และได้มีการดำเนินการต่าง ๆ ดังนี้

³³ Cherie Loustanan, "U.S.-Israel free trade area agreement; a unique agreement offers unique opportunities," <http://findarticles.com/p/articles/mi_m1052/is_v10/ai_5151111>, 31 August 1987.

2.2.1 มีการจัดตั้งสถาบันและการดำเนินงานในการส่งเสริมทางการค้า³⁴

- 1993 มีการจัดตั้งสถาบัน US-Israel Science Technology Commission (USITC) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสหรัฐฯ กับอิสราเอลในการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูง ตลอดจนการแลกเปลี่ยนนักวิทยาศาสตร์ระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัย

- พฤศจิกายน 1996 มีการจัดตั้งสถาบันร่วมเพื่อวิจัยและพัฒนา คือ สถาบัน Binational Industrial Research and Development Foundation (BIRD) เป็นต้น

ทั้งนี้ มูลค่าการค้าระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลในยุคของประธานาธิบดีคลินตันแสดงดังตารางที่ 4.1³⁵

ตารางที่ 4.1

ตารางแสดงมูลค่าการค้าระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอล ในยุคของประธานาธิบดีคลินตัน

ปี ค.ศ.	ส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)	นำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ดุล (ล้านเหรียญสหรัฐ)
1993	4,429.2	4,420.2	9.0
1994	4,995.8	5,229.3	-233.5
1995	5,621.0	5,708.7	-87.7
1996	6,011.8	6,433.6	-421.8
1997	5,994.8	7,326.1	-1,331.3
1998	6,983.4	8,640.5	-1,657.1
1999	7,690.7	9,864.4	-2,173.7
2000	7,745.8	12,964.4	-5,218.6

และในตาราง 4.2 แสดงมูลค่าการค้าระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลในยุคของประธานาธิบดีบุช

³⁴ สุรนาท โกคานันท์, “นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯต่ออิสราเอล : เปรียบเทียบระหว่างประธานาธิบดี วิลเลียม เจ. คลินตัน (1992-2001) และประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (2001-2003).”

³⁵ US Census Bureau, “Trade in Goods (Imports, Exports and Trade Balance) with Israel,” <<http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c5081.html#1993>>.

ตารางที่ 4.2

ตารางแสดงมูลค่าการค้าระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอล ในยุคของประธานาธิบดีบุช

ปี ค.ศ.	ส่งออก (ล้านเหรียญสหรัฐ)	นำเข้า (ล้านเหรียญสหรัฐ)	ดุล (ล้านเหรียญสหรัฐ)
2001	7,475.3	11,959.2	-4,483.9
2002	7,026.7	12,415.7	-5,389.0
2003	6,892.1	12,768.6	-5,876.5
2004	9,169.1	14,551.5	-5,382.4
2005	9,737.3	16,830.5	-7,093.1
2006	10,964.8	19,166.8	-8,201.9
2007 (ตุลาคม)	10,587.8	17,001.9	-6,414.1

โดยสินค้าส่งออกสำคัญ ของสหรัฐฯ ไปยังอิสราเอล คือ อัญมณี เพชร เครื่องบินรบ และส่วนประกอบเครื่องบินโดยสาร เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าของสหรัฐฯ จากอิสราเอล คือ อัญมณี เพชร ที่ยังไม่ได้เจียรรันยา ยา พืชปลอม และอุปกรณ์ในการทำฟัน (Pharmaceutical preparations) และอุปกรณ์การสื่อสาร

2.2.2 มีการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่อิสราเอล

ก. ยุคประธานาธิบดีคลินตัน

- ปี 1992 สหรัฐฯ ให้เงินแก่อิสราเอลปีละ 2 พันล้านเหรียญทุกปีสำหรับ loan guarantees และตั้งแต่ปี 1994 สหรัฐฯ ให้เงินช่วยเหลืออิสราเอลมากกว่าหรือเท่ากับ annual debt repayment ที่อิสราเอลให้แก่สหรัฐฯ สำหรับเงินที่สหรัฐฯ ให้ความช่วยเหลืออิสราเอล คิดเป็นหนึ่งในสามของงบประมาณที่ช่วยเหลือต่างประเทศทั้งหมด³⁶

³⁶ Stephen Zunes, "The Strategic Functions of U.S. Aid to Israel,"

<http://www.wrmea.com/html/us_aid_to_israel.htm>.

- 30 กันยายน 1997 สหรัฐฯ ให้เงินอิสราเอล 6.72 พันล้านเหรียญสหรัฐ แต่ยังไม่รวมถึง loan guarantees และผลประโยชน์อื่น ๆ อีก 3.12 พันล้านเหรียญสหรัฐ
- พฤศจิกายน 1999 สหรัฐฯ อนุมัติเงิน 1.2 ล้านเหรียญสหรัฐสำหรับอิสราเอล
- ปี 2000 ให้เงินทุนสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (ESF) แก่อิสราเอล จำนวน 949 ล้านเหรียญสหรัฐ

ข. ยุค จอร์จ ดับเบิลยู บุช

- ปี 2001 ให้เงินทุนสนับสนุนทางเศรษฐกิจ (ESF) แก่อิสราเอลจำนวน 838 ล้านเหรียญสหรัฐ
- ปี 2002 วุฒิสภาอนุมัติเงิน 200 ล้านเหรียญสหรัฐให้อิสราเอลในการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้าย 9 พันล้านเหรียญสหรัฐสำหรับ loan guarantees และ 1 พันล้านเหรียญสหรัฐสำหรับด้านการทหารและช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของอิสราเอลเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการต่อต้านการก่อการร้าย
- ปี 2003 สภาของเกรสนอมัติเงิน 2.76 พันล้านเหรียญแก่อิสราเอล โดยร้อยละ 60 สำหรับด้านการทหาร และร้อยละ 40 สำหรับด้านเศรษฐกิจ แต่ก็ยังมีเงินช่วยเหลือที่มาจากทางอื่น ๆ อีก เช่นเงินช่วยทางทหารจากกระทรวงกลาโหม เงินช่วยเหลือ เป็นต้น รวมทั้งหมดแล้วอิสราเอลจะได้รับเงินช่วยเหลือปีละประมาณ 5 พันล้านเหรียญสหรัฐ³⁷
- ปี 2008 สภาของเกรสนอมัติเงินช่วยเหลือให้อิสราเอลอีก 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ³⁸

³⁷ สุรนาท โกคานันท์, “นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯต่ออิสราเอล : เปรียบเทียบระหว่างประธานาธิบดี วิลเลียม เจ. คลินตัน (1992-2001) และประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (2001-2003),” น.80-81.

³⁸ George W. Bush, “President Bush Meets with Israeli President Peres,”
<<http://www.whitehouse.gov/news/releases/2008/01/20080109-3.html>>, 9 January 2008.

2.3 ความสัมพันธ์ด้านการเมือง

2.3.1 การเมืองระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอล การช่วยเหลือประเทศอิสราเอลของสหรัฐฯ เป็นไปเพื่อเอื้อต่อการดำเนินนโยบายทั้งในและต่างประเทศ และเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตอบสนองต่อผลประโยชน์ของสหรัฐฯ เอง ดังนั้นการเมืองจึงเป็นไปเพื่อการ **ประสานผลประโยชน์** โดยทั้งรัฐบาล คลินตันและบุช ต่างประสานผลประโยชน์ภายในและภายนอก ประโยชน์ที่สหรัฐฯ มองว่าจะได้จากอิสราเอล คือ อิสราเอลเป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยที่ตั้งอยู่ท่ามกลางประเทศอาหรับ ด้วยสถานที่ตั้งที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ของอิสราเอล ทำให้สหรัฐฯ มองพื้นที่แถบนี้ว่าเหมาะในการขยายอิทธิพลไปยังประเทศรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นอิรัก อิหร่าน ซีเรีย อียิปต์ และจอร์แดน และที่สำคัญ คือ อิสราเอลเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคที่สหรัฐฯ สามารถเข้าถึงและใช้ท่าเรือ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้ นอกจากนั้นทัศนคติของสหรัฐฯ ที่มีต่ออิสราเอล ยังมองว่าอิสราเอลเป็นพันธมิตรที่สำคัญ และยังคงให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านและเล็งเห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับจากยิว³⁹

2.3.2 การเมืองภายในของสหรัฐฯ การที่อิสราเอลได้รับการหนุนหลังจากสหรัฐฯ อย่างเต็มที่เพราะอเมริกัน-ยิวเป็นจักรกลสำคัญในการสนับสนุน คนยิวมีบทบาททั้งด้านเศรษฐกิจ การค้า การเมืองในรัฐบาล โดยเฉพาะในรัฐบาล คลินตัน ยิวมีอิทธิพลมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ดังนั้นคนอเมริกัน ยิว จึงมีบทบาทสำคัญ ด้านการเมืองของสหรัฐฯ ดังนี้

2.3.2.1 ยิวในภาคการเมือง อิสราเอลได้รับเงินช่วยเหลือจำนวนมากจากสหรัฐฯ ซึ่งเงินเหล่านี้ได้มาจากอิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ยิวในสหรัฐฯ และการลอบบี้ในสภาคองเกรส ยิวมีอิทธิพลในพรรคเดโมแครต มากกว่าพรรคริพับลิกัน จะเห็นได้จากจำนวนเงินสนับสนุนที่กลุ่ม Pro-Israel บริจาคให้ผู้สมัครในช่วงการเลือกตั้งปี 1997-2002 ดังแสดงในตารางที่ 4.3⁴⁰

³⁹ Stephen Zunes, "Why the US supports Israel," *Foreign Policy in Focus*, <www.fpif.org>, May 2002.

⁴⁰ สุรนาท โภคานันท์, "นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯต่ออิสราเอล : เปรียบเทียบระหว่างประธานาธิบดี วิลเลียม เจ. คลินตัน (1992-2001) และประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช (2001-2003)," น.90.

ตารางที่ 4.3

ตารางแสดงเงินสนับสนุนที่กลุ่ม Pro-Israel บริจาคให้ผู้สมัครเลือกตั้งในช่วงการเลือกตั้งปี 1997-2002

ปี.ศ.	พรรคเดโมแครต (ร้อยละ) (พันล้านเหรียญสหรัฐ)	พรรครีพับลิกัน (ร้อยละ) (พันล้านเหรียญสหรัฐ)
ก.ยุค คลินตัน		
1997-1998	1.27 (61)	.83 (39)
1999-2000	1.12 (59)	.77 (41)
<i>รวม</i>	3.29	1.60
ข.ยุคบุช		
2001-2002	1.80 (66)	.91(34)
2003	.59 (66)	.31 (34)
<i>รวม</i>	2.39	1.22

การที่บุชมาจากพรรครีพับลิกันให้การสนับสนุนอิสราเอลเต็มที่ ก็เพราะหวังจะเรียกคะแนนสนับสนุนจากกลุ่มยิวให้มากขึ้น หากยิวสนับสนุนรีพับลิกันมากขึ้นก็เท่ากับลดการสนับสนุนเดโมแครตลง ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์ในการแข่งขันทางการเมืองต่อไป

2.3.2.2 ยิวในรัฐบาล⁴¹

ก. ยุคคลินตัน

รัฐบาลคลินตันได้ชื่อว่าเป็นรัฐบาลที่เข้าข้างอิสราเอลมาก รวมทั้งเป็นรัฐบาลที่มียิวดำรงตำแหน่งสำคัญอยู่มากที่สุด กล่าวคือ

1. มีคนอเมริกันเชื้อสาย ยิวดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล กว่า 40 คน โดยมีบุคคลสำคัญที่มีตำแหน่งรัฐมนตรีถึง 5 คน ได้แก่ 1) นางแมดเดอลีน อัลไบรต์ (Madeleine Albright) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ 2) นายวิลเลียม โคเฮน (William Cohen) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม 3) นายโรเบิร์ต รูบิน (Robert Rubin) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง 4) นายโรเบิร์ต รีช (Robert Reich) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน 5) นายดาเนียล กลิกแมน (Daniel Glickman) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และบุคคลอื่น ๆ ที่มีตำแหน่งระดับสูง เช่น นายอลัน กรีนสแปน (Alan Greenspan) ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการธนาคารกลางของสหรัฐฯ นอกจากนี้ยังมี รองผู้อำนวยการ CIA และบุคคลสำคัญอื่น ๆ อีกรวม 37 คน

2. มีคนอเมริกันเชื้อสาย ยิวในสมัยคลินตันที่เป็น เอกอัครราชทูต จำนวน 23 คน กระจายไปในประเทศต่าง ๆ ทุกทวีป เช่นในยุโรป ได้แก่ เยอรมัน ฝรั่งเศส โปแลนด์ เดนมาร์ก อังกฤษ โรมาเนีย สวีเดน นอร์เวย์ สวิตเซอร์แลนด์ เบลเยียม เบลารุส มอร็อกโก และตุรกี นอกจากนี้ยังมี แอฟริกาใต้ แซมเบีย นิวซีแลนด์ บราซิล โบลิเวีย เม็กซิโก แคนาดา คิวบา อินเดีย อียิปต์ และสิงคโปร์

3. ในจำนวนที่ปรึกษาของคลินตัน จำนวน 7 คน ก็เป็นคน ยิวถึง 5 คน เช่น ทอม เอปสไตน์ (Tom Epstein) ที่ปรึกษาพิเศษของประธานาธิบดีสแตนลีย์ กรีนเบิร์ก (Stanley Greenburg) ผู้สำรวจประชามติของประธานาธิบดี และเลกซิส เฮร์แมน (Alexis Herman) เลขาธิการงานสาธารณะของประธานาธิบดี⁴² เป็นต้น

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, น.91.

⁴² Libre opinion, "Jews in the Clinton Administration," <<http://www.libreopinion.com/members/standarteslc/jewishquestion06.html>>.

ข. ยุคบุช

1. อเมริกันเชื้อสายยิวในรัฐบาลบุช ประกอบด้วยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ จำนวน 16 คน แต่ไม่ถึงกับดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี ส่วนใหญ่จะเป็นระดับรองเลขาธิการผู้อำนวยการและที่ปรึกษา เช่น อาลี เฟรชเชอร์ (Ari Fleischer) โฆษกประจำทำเนียบขาวปี 2001-2003 ไอ เลอวิส ลิบบี้ (สก็อตเตอร์) (I. Lewis Libby) หัวหน้ากองงานสำนักรองประธานาธิบดี (Chief of Staff to the Vice President) พอล วูล์ฟโฟวิทซ์ (Paul Wolfowitz) ผู้ช่วยรัฐมนตรีกลาโหม เป็นต้น⁴³

2. มีคนอเมริกันเชื้อสายยิวที่เป็นเอกอัครราชทูตจำนวน 8 คน ประจำประเทศอิสราเอล เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก อังกฤษ สิงคโปร์ สโลวาเกีย อิตาลี และอุรุกวัย เช่น สจวร์ต เบิร์นสไตน์ (Stuart Bernstein) เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำเดนมาร์กแนนซี บริงเกอร์ (Nancy Brinker) เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำอังกฤษ และหัวหน้าฝ่ายพิทักษ์การทูตของกระทรวงการต่างประเทศ และดาเนียล เคิร์ตเซอร์ (Daniel Kurtzer) เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำอิสราเอล เป็นต้น⁴⁴

2.3.2.3 ยิวในสภาองเกรส

ในระบบรัฐสภาของอเมริกา หรือ สภาองเกรส นั้นประกอบไปด้วย 2 สภา คือสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา จำนวนสมาชิกสภาองเกรสที่เป็นอเมริกันเชื้อสายยิว แบ่งตามสมัยการดำรงตำแหน่ง⁴⁵ ดังแสดงในตาราง 4.4

⁴³ Jewish Virtual Library, "Jews in the Bush Administration," <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/bushjews.html>>.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Jewish Virtual Library, "Jewish Members of Congress," <<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcongtoc.html>>.

ตารางที่ 4.4
ตารางแสดงจำนวนชาวยิวที่อยู่ในสภาองเกรส

สมัยที่ ดำรง ตำแหน่ง	สภาผู้แทนฯ(คน)				วุฒิสภา (คน)				รวม (คน)			
	Dem.	Rep.	อิสระ	รวม	Dem.	Rep.	อิสระ	รวม	Dem.	Rep.	อิสระ	รวม
สมัย 105	21	3	1	25	9	1	-	10	30	4	1	35
สมัย 106	21	1	1	23	10	1	-	11	31	1	1	34
สมัย 107	24	2	1	27	9	1	-	10	33	3	1	37
สมัย 108	24	1	1	26	9	2	-	11	33	3	1	37
สมัย 109	24	1	1	26	9	2	-	11	33	3	1	37
สมัย 110	29	1	-	30	9	2	2	13	38	3	2	43

การผลักดันให้สมาชิกสภาองเกรส ลงคะแนนเสียงที่เป็นผลประโยชน์ต่ออิสราเอล โดยเฉพาะในทางทหารและทางเศรษฐกิจนั้น มีหลายกลุ่มที่ทำหน้าที่ดังกล่าว แต่กลุ่มที่ถือว่ามี ความสามารถมากที่สุด คือ คณะกรรมการกิจการสาธารณะอเมริกัน-อิสราเอล (American Israeli Public Affairs Committee-AIPAC) เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดในการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่าง สหรัฐฯ -อิสราเอล⁴⁶ ทั้งนี้ หน้าที่สำคัญของ AIPAC คือ 1) ติดตามกิจการระหว่างประเทศทุกชนิดที่ เกี่ยวข้องกับตะวันออกกลาง อันมีผลประโยชน์ของอิสราเอลเป็นหลัก 2) คอยดูการเคลื่อนไหวของ นักการเมืองอเมริกันว่า จะมีการกระทำที่เป็นการขัดขวางอิสราเอล เมื่อปี 2001 นิตยสาร Fortune ได้จัดลำดับให้ AIPAC เป็นหนึ่งใน 5 ของกลุ่มลوبيที่มีอิทธิพลที่สุดในสหรัฐฯ และเป็นกลุ่มลوبي อันดับหนึ่งด้านการต่างประเทศ ผลงานที่ผ่านมา AIPAC ช่วยผลักดันกฎหมายที่สนับสนุน อิสราเอลกว่า 100 ฉบับ โดยเริ่มจากการให้เงินช่วยเหลือด้านความมั่นคงแก่อิสราเอล 3 พันล้าน เหรียญสหรัฐต่อปี สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินงานของกลุ่ม Pro-Israel นั้น AIPAC เป็นกลุ่มที่ ให้การสนับสนุนมากที่สุด โดยปี 1997 มูลค่า 1,040,000 เหรียญสหรัฐ ปี 1998 มูลค่า 970,858 เหรียญสหรัฐ และปี 2000 มูลค่า 1,120,000 เหรียญสหรัฐ

⁴⁶ AIPAC, "A Voice for the U.S.-Israel Relationship," <http://www.aipac.org/about_AIPAC/26.asp>.

2.3.2.4 ความสำคัญของยิวในเรื่องคะแนนเสียงและคะแนนนิยม

ทุกครั้งที่มีการรณรงค์เลือกตั้งประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ผู้สมัครเข้าแข่งขันชิงตำแหน่งจะต้องทำเพื่อเพิ่มคะแนนเสียงสนับสนุนก็คือการประกาศเจตนารมณ์สนับสนุนอิสราเอล เนื่องจากชาวยิวในสหรัฐฯ มีอิทธิพลทั้งด้านการเมืองและเศรษฐกิจ การมีนโยบายดังกล่าวจะทำให้ได้เงินเข้าพรรคและได้พลังทางการเมือง-เศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น สำหรับคลินตัน ในการเลือกตั้งปี 1996 เขาได้รับเสียงสนับสนุนจากชาวยิวถึง ร้อยละ 83⁴⁷

2.4 ชาวยิวอเมริกันเชื้อสาย ยิวในภาคเศรษฐกิจและการเงิน

ผู้ที่มีอิทธิพลในภาคนี้ได้แก่นาย อัลัน กรีนสแปน⁴⁸ ผู้ว่าการธนาคารกลางของสหรัฐฯ ซึ่งนักวิเคราะห์หลายคนเชื่อว่า เขาคือผู้อยู่เบื้องหลังความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ในเกือบทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากเขาดำรงตำแหน่งนี้ 3 สมัย ตั้งแต่ประธานาธิบดีเรแกน จนถึง จอร์จ ดับเบิลยู บุช และที่สำคัญอีกคนหนึ่งคือ นาย โรเบิร์ต รูบิน ซึ่งมีชื่อเสียงมากสมัยคลินตัน เพราะเขาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในปี 1995 ค่าเงินดอลลาร์แข็งมากทำให้ธุรกิจการเงินเฟื่องฟู นอกจากนั้นยังมี ยิวและตระกูลยิวที่มีอิทธิพลในตลาดการเงิน มีจำนวนถึง 43 คน

2.5 ชาวยิวอเมริกันเชื้อสาย ยิวในภาคสื่อ

คนอเมริกันเชื้อสาย ยิวควบคุมสื่อเกือบทุกแขนงของสหรัฐฯ และทั่วโลก กลุ่มสื่อใหญ่ๆ ในสหรัฐล้วนมี ยิวเป็นเจ้าของทั้งสิ้น จำแนกเป็นแขนงต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 โทรทัศน์เป็นสื่อที่ทรงพลังและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการตัดสินใจ และต่อพฤติกรรมของชาวอเมริกัน ในสหรัฐฯ มี 3 บริษัทที่ควบคุมการออกอากาศ ได้แก่ 1) American Broadcasting Companies (ABC) 2) Columbia Broadcasting System (CBS) 3) National Broadcasting Company (NBC) ซึ่งทั้ง 3 บริษัทนี้เป็นของคนยิวทั้งสิ้น

⁴⁷ Gary Langer, "Poll: Clinton legacy mixed," <http://abcnews.go.com/sections/politics/DailyNews/poll_clintonlegacy010117.html>, 17 January 2001.

⁴⁸ พิชัย ศิริจันทร์พันธ์, เพาเวอร์ยิว, (กรุงเทพฯ ฯ: บริษัททิปปิงพอยท์ จำกัด, กันยายน 2545), น. 77-79.

2.5.2 หนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลมากที่สุดของสหรัฐฯ 3 ฉบับได้แก่ 1) The New York Time 2) The Wall Street Journal 3) The Washing Post ล้วนอยู่ภายใต้การบริหารของคณียว เช่นกัน

2.5.3 นิติยสาร Time ซึ่งอยู่ภายใต้ Time/Warner Communications ซึ่งมีนายเจอร์ราร์ด เลอวิน (Gerald Levin) ซึ่งเป็นคณียวเป็น CEO โดยเลอวินสืบทอดตำแหน่งต่อจากนายสตีเวน รอส (Steven Ross) ที่เป็นเจ้าของนิติยสารกว่า 20 หัวและเป็นเจ้าของสตูดิโอ Warner Brothers รวมถึง HBO ด้วย สำหรับ AOL Time/Warner เป็นกลุ่มสื่อที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่ควบคุมสื่อทุกแขนง

2.5.4 อุตสาหกรรมบันเทิง บริษัทยักษ์ใหญ่ล้วนอยู่ภายใต้การควบคุมของ ยิวทั้งสิ้น ได้แก่ Time Warner Communications (เจอร์ราร์ด เลอวิน), Walt Disney Co. (ไมเคิล ดี ไอส์เนอร์ - Michael D. Eisner), NBC (โรเบิร์ต ซี ไวท์ - Robert C. Wright), 20th Century FOX Film Corp. (ปีเตอร์ เซนิน-บาร์รี ดิลเลอร์ - Peter Chenin-Barry Diller), Columbia Pictures Entertainment (วิกเตอร์ เอ คาแมน - Victor A. Kauman) เป็นต้น⁴⁹

การที่ยิวควบคุมข่าวและสื่อบันเทิงในสหรัฐฯ ทำให้ ยิวมีอิทธิพลต่อระบบการเมืองทัศนคติของประชาชน และยังทำให้ ยิวมีอิทธิพลเหนือ และสามารถควบคุมทัศนคติของเด็กในสหรัฐฯและตะวันตกได้ดังเช่น MTV ที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นทั่วโลก

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างอิสราเอล-สหรัฐฯ เป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ทั้งคู่มีผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันอย่างลงตัว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมืองที่การสนับสนุนความมั่นคงให้เกิดแก่อิสราเอลซึ่งก็คือการรักษาประตูเข้าไปยังดินแดนตะวันออกกลางของสหรัฐฯ หรือการค้า ที่มีมูลค่าสูงขึ้นทุกปี และมีแนวโน้มว่าสหรัฐฯ จะเป็นผู้พึ่งพาทางเศรษฐกิจกับอิสราเอลในอนาคต นอกจากนี้ การที่ในการเมืองสหรัฐฯ มีชาวยิว-อเมริกันอาศัยอยู่ ทำให้คนเหล่านี้พยายามสร้างอิทธิพลและผลักดันตนเองไปยังจุดที่กุมอำนาจในการกำหนดนโยบาย ดังนั้น นโยบายสหรัฐฯ ต่อบริษัทอิสราเอล จึงจะยังคงความสัมพันธ์กันอย่างแน่นเหนียวไปอีกนานจนกว่ากลุ่มล็อบบี้ชาวยิวจะหมดไปจากการเมืองสหรัฐฯ แต่อย่างไรก็ดี การที่มีกลุ่มล็อบบี้ยิวก็ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มล็อบบี้นี้จะต้องการให้อิสราเอลเป็นปฏิปักษ์กับชาวปาเลสไตน์และอาหรับทั่วทั้งทวีป เพราะว่าเป็นกลุ่มล็อบบี้ที่มีส่วนหนึ่งที่ต้องการเห็นสันติภาพให้เกิดในภูมิภาคอย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นความจริงของโลกที่ว่าไม่มีใครอยากอยู่บนความหวาดกลัวตลอดไป ทุกคน ไม่ว่าชาติใด เชื้อชาติ

⁴⁹ Joe Hagan, "President Bush's Neoconservatives were Spawned Right Here in N.Y.C., New Home of the Right-Wing Gloat," <<http://www.observer.com/node/47455>>, 27 April 2003.

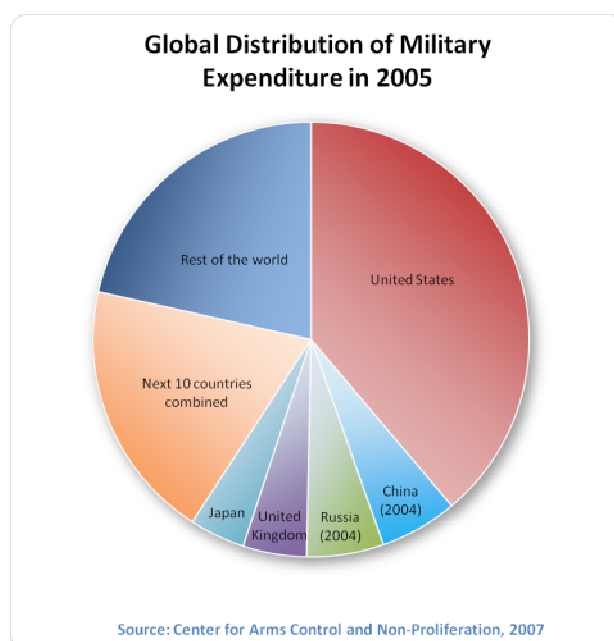
ศาสนาใด ย่อมต้องการมีชีวิตอย่างมีความสุข ปราศจากความกลัวและความปรารถนาซึ่งสิ่งต่างๆ
นี่เป็นสัจธรรมของชีวิตและเป็นสิ่งที่สหัสวรรษ และอิสราเอลพยายามที่จะพรากมันจากประชาชน

1.2 ปัจจัยภายใน (Internal Factors) ได้แก่

1.2.1 ขีดความสามารถทางทหาร (Military Capability)

สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีการใช้จ่ายงบประมาณในด้านการทหารเป็นอันดับหนึ่งของโลก ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของการใช้จ่ายทางการทหารเปรียบเทียบกับประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ จะเห็นว่า สหรัฐฯ เป็นประเทศที่มีรายจ่ายทางการทหารมากเป็นอันดับ 1 ดังแสดงในรูปภาพที่ 4.1⁵⁰

รูปภาพที่ 4.1
แสดงการใช้จ่ายทางการทหารของประเทศต่าง ๆ

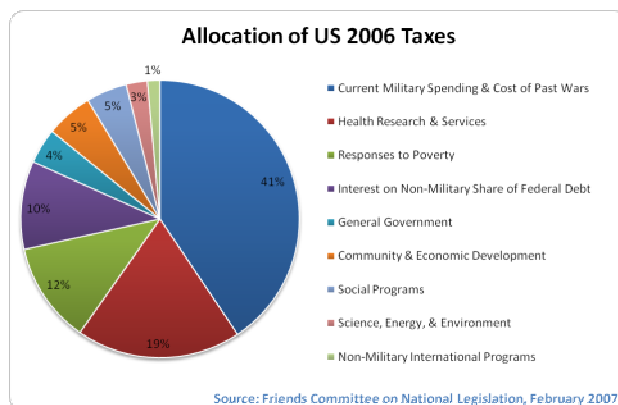

ที่มา : World Military Spending

โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้คิดเป็น 41 % ของเงินภาษีรัฐบาลดังแสดงในรูปภาพที่ 4.2

⁵⁰ Anup Shah, "World Military Spending," <<http://www.globalissues.org/Geopolitics/ArmsTrade/Spending.asp#WorldMilitarySpending>>, 25 February 2007.

รูปภาพที่ 4.2
แสดงการแบ่งงบประมาณของสหรัฐฯ ในการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ

ที่มา : World Military Spending

ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินของสหรัฐฯ ในการป้องกันประเทศนั้นจะพบว่าสหรัฐฯ ให้ความสำคัญกับงบประมาณนี้มาก และได้มีการเพิ่มงบประมาณด้านนี้ขึ้นทุก ๆ ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงหลัง 11 กันยายน 2001 ดังแสดงในรูปภาพที่ 4.3 และตารางที่ 4.5

รูปภาพที่ 4.3
แสดงการเพิ่มขึ้นของงบประมาณทางการทหารของสหรัฐฯ

ตารางที่ 4.5
ตารางแสดงค่าใช้จ่ายทางการทหารของสหรัฐฯ

ปี	พันล้านเหรียญสหรัฐ	ค่าใช้จ่าย	ความเปลี่ยนแปลงจากปีก่อน (%)
2008	643.9	643.9	2.84%
2007	626.1	626.1	7.46%
2006	571.6	582.66	-0.05%
2005	554	582.93	0.34%
2004	534	580.93	4.03%
2003	500	558.42	27.97%
2002	382	436.36	8.00%
2001	348	404.03	4.82%
2000	323	385.46	0.81%
1999	310	382.38	4.95%

ที่มา : World Military Spending

จากสถิติดังกล่าวจะพบว่าการใช้จ่ายทางการทหารของสหรัฐฯ ได้เพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มกำลังทางทหารหมายความว่าสหรัฐฯ เตรียมความพร้อมที่จะใช้กำลังในด้านนี้เพื่อประโยชน์ของตน และหากว่าการใช้กำลังทางด้านทหารมีมากขึ้นก็อาจเกิดสงครามได้ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างประธานาธิบดีคลินตันและบุชแล้วนั้นพบว่าบุชใช้จ่ายทางการทหารมากกว่าคลินตัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าบุชมีแนวโน้มในการใช้กำลังในการจัดการปัญหาใด ๆ มากกว่าคลินตัน

1.2.2 ขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ (Economic Capability)

สภาพเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในสมัยคลินตันนั้นมีลักษณะค่อนข้างแย่ กล่าวคือ สภาพเศรษฐกิจถดถอยมาตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีเรแกน การใช้จ่ายในสงครามอิรักเพื่อให้ความช่วยเหลือคูเวต และการเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ตกต่ำลงอันเนื่องมาจากประสบปัญหาเงินเฟ้อและปัญหาการแข่งขันกับตลาดใหม่อย่างอินเดียและจีน⁵¹ ดังนั้นเมื่อคลินตันเข้ารับตำแหน่งในปลายปี 2003 เขาจึงเน้นนโยบายที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศแปดปีหลังจากนั้น คลินตันประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจสหรัฐฯ โดยทำให้งบประมาณได้ดุลเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี 1969⁵² เมื่อประธานาธิบดีบุชเข้ารับตำแหน่งในช่วงต้นปี 2001 สภาพเศรษฐกิจของสหรัฐฯ อยู่ในขั้นฟื้นตัวถึงดี เห็นได้จาก GDP ของประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน⁵³ แต่เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 ทำให้เศรษฐกิจสหรัฐฯ ตกต่ำลง นอกจากนี้การที่บุชทำสงครามในอัฟกานิสถานและอิรักทำให้รัฐบาลต้องทุ่มงบประมาณให้กับทหาร ยิ่งทำให้เศรษฐกิจแย่ลงไปอีก แต่อย่างไรก็ดี ในปี 2004-2005 GDP ของสหรัฐฯ ก็ฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้ง โดยโตขึ้นประมาณ 3.2 % แต่แล้วขณะที่ชาวสหรัฐฯ กำลังมีความสุขกับสภาพความกินดีอยู่ดี ราคาน้ำมันก็แพงขึ้นส่งผลให้เกิดการว่างงานและภาวะเงินเฟ้อขึ้นอีก นอกจากนี้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนการลงทุนที่เพียงพอในปัจจุบันพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและเงินบำนาญของผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขาดดุลการค้าและงบประมาณที่มาก เงินได้ที่หยุดนิ่งในกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ นอกจากนี้ปัญหา Sub prime Mortgage เหล่านี้ยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของสหรัฐฯ⁵⁴ และทำให้เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในปัจจุบัน

⁵¹ Richard W. Fisher, op. cit., footnote 5.

⁵² Congress Budget Office, "Historical Budget Data," <<http://www.cbo.gov/budget/historical.pdf>>, 26 January 2006.

⁵³ CNN Money, "Economists call it recession," <<http://money.cnn.com/2001/11/26/economy/recession/index.htm>>, 26 November 2001.

⁵⁴ CIA, "United States," <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/us.html>>, 6 December 2007.

สันคลอนเห็นได้จากการแข็งค่าของเงินสกุลต่าง ๆ ต่อเงินดอลลาร์สหรัฐทำให้รัฐบาลปัจจุบันต้องเข้ามารับภาระมาตรการต่าง ๆ ในการรับมือเพื่อไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจใด ๆ ที่อาจกระทบต่อเศรษฐกิจของสหรัฐ และเศรษฐกิจของโลกได้ เช่น การปรับลดอัตราดอกเบี้ยอย่างต่อเนืองของธนาคารกลางสหรัฐ หรือ ความพยายามของรัฐในการแก้ปัญหา Sup prime Mortgage เป็นต้น

1.2.3 โครงสร้างทางการเมือง (Political Structure)

การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเมือง หมายถึง การวิเคราะห์สถาบันทางการเมือง รัฐธรรมนูญ องค์การต่าง ๆ ที่มีอำนาจในการตัดสินใจของสหรัฐ โดยระบบการเมืองที่ต่างกันจะส่งผลต่อการตัดสินใจนโยบายต่างประเทศที่ต่างกัน ทั้งนี้ สหรัฐ เป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสาธารณรัฐ มีประธานาธิบดีเป็นประมุขของประเทศที่มาจากการเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี ไม่เกิน 2 ครั้ง และมี 2 สภา คือ วุฒิสภา (Senate) และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives)⁵⁵ ในปัจจุบัน ระบบการเมืองในสหรัฐ เป็นการแข่งขันกันระหว่าง 2 พรรคใหญ่ที่มีแนวคิด และอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ซึ่งทั้งสองพรรคนี้เป็นพรรคต้นสังกัดของประธานาธิบดีคลินตันและบุช ได้แก่ พรรคเดโมแครต (Democrats) และพรรครีพับลิกัน (Republican) ดังนั้น การวิเคราะห์พรรคการเมืองทั้งสองจึงเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศของสหรัฐ และบทบาทของสหรัฐ ในกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์

⁵⁵ Ibid.

1. พรรคเดโมแครต (Democraic Party)

พรรคเดโมแครต (Democratic Party) เป็นพรรคการเมืองเก่าแก่ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาเป็นเวลากว่า 200 ปีมาแล้ว โดยนายโทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ในปี 1792 ซึ่งชูนโยบายการเป็นพรรค “เพื่อสามัญชน” (party of the common man) ตามชื่อเดิมของพรรค⁵⁶ แนวคิดของพรรคเดโมแครต คือ การคืนอำนาจและการปกครองให้ส่วนรวม⁵⁷ แต่อย่างไรก็ดี หลังสงครามโลกครั้งที่สอง การเมืองโลกเปลี่ยนไป ในยุคนี้นี้ แนวคิดเรื่อง**ความมั่นคงโดยร่วมมือกัน (collective security)** กำลังเป็นที่สนใจของโลกยุคหลังสงครามเย็น โดยแนวคิดดังกล่าวนี้มีเนื้อหาและผู้ที่เกี่ยวข้องขยายออกไปไม่ได้จำกัดเพียงประเด็นทางการทหาร หรือความขัดแย้ง หรือการใช้กำลังของรัฐหากแต่ขยายไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมและปัญหาเศรษฐกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยรวม เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงก็ได้จำกัดเฉพาะภาครัฐหรือผู้แสดงที่เป็นรัฐ (state actors) แต่ยังคงขยายรวมถึงผู้แสดงที่ไม่ใช่รัฐ (non-state actors) เช่น องค์การระหว่างประเทศ และองค์การข้ามชาติรวมทั้งบริษัทข้ามชาติ และขบวนการก่อการร้ายสากลด้วย ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวมีความเชื่อในการพบปะพูดคุย (dialogue) ระหว่างผู้เล่นในภูมิภาค ทั้งจากภาครัฐและไม่ใช่รัฐ โดยเชื่อว่าการพบปะเจรจาระหว่างผู้นำเพื่อสร้างความคุ้นเคยจะนำมาซึ่งความไว้วางใจกัน ลดความหวาดระแวง ตามยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เน้นความร่วมมือผ่านมาตรการในการเสริมสร้างความไว้วางใจจะระหว่างกันอย่างโปร่งใส (Confident Building and Transparent Measure) อันมีเป้าหมายเพื่อลดความตึงเครียดและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มประเทศในภูมิภาค จะสามารถแก้ปัญหาความมั่นคงได้⁵⁸

⁵⁶ The Democratic Party, “Party History,” <<http://www.democrats.org/a/party/history.html>>.

⁵⁷ Robin Toner, “Optimistic, Democrats Debate the Party's Vision,” <http://www.nytimes.com/2006/05/09/washington/09dems.html?_r=1&oref=slogin>, 9 May 2006.

⁵⁸ จุลชีพ ชินวรรณ, “แนวคิดทางยุทธศาสตร์ความมั่นคง : จากอดีตถึงปัจจุบัน” ใน *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: แนวคิด ทฤษฎี และกรณีศึกษา*, (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ตุลาคม 2547), .น.55-56.

ประธานาธิบดีคลินตันซึ่งเข้ารับตำแหน่งในช่วงเปลี่ยนผ่านของระบบการเมืองโลกได้ตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงและได้นำเอาแนวความคิดความมั่นคงร่วมกันดังกล่าวมาใช้ประกอบการดำเนินนโยบายของตน ดังสะท้อนให้เห็นจากนโยบายดังนี้⁵⁹

นโยบายในการเป็นผู้นำโลกของสหรัฐฯ นำโดยประธานาธิบดีคลินตันมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้ 1) สนับสนุนความพยายามของภูมิภาคที่มีชาติที่เป็นประชาธิปไตยให้ส่งเสริมสันติภาพและความมั่งคั่งในภูมิภาคหลัก ๆ ของโลก 2) **เพิ่มพูนความร่วมมือในการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ทำลายต่อเส้นแบ่งเขตแดนและ(ชาติต่าง ๆ ไม่อาจ) แก้ปัญหาโดยลำพัง** เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครื่องมือทางกำลังทหาร การทูต และการบังคับใช้กฎหมายที่จำเป็นในการจัดการภัยคุกคาม 3) สร้างงานและโอกาสให้กับชาวอเมริกาและชาวโลกผ่านทางระบบเศรษฐกิจที่เปิดกว้างและมีการแข่งขันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ความเกี่ยวพันของสหรัฐฯ ที่มีต่อโลกนั้นจำกัด ดังนั้น เราจึงต้องเลือกโดยการใช้ความสามารถของเราเป็นตัวกำหนดและตัวเลือก (options) ที่เราเลือกจะต้องมีเป้าหมายเพื่อการเพิ่มพูนผลประโยชน์ทั้งความมั่นคง มั่งคั่ง และเสรีภาพของอเมริกา และ(แม้ว่าความร่วมมือจะเป็นแนวทางในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น) แต่สหรัฐฯ ยังคงต้องเตรียมตัวที่จะเดินหน้าเพียงลำพัง (Act alone) เมื่อเห็นว่าหนทางนั้นเป็นประโยชน์ที่สุดต่อสหรัฐฯ แต่อย่างไรก็ดี เป้าหมายทางความมั่นคงส่วนใหญ่ของเรานั้นจะสัมฤทธิ์ผล หรือสามารถจัดการได้ก็ต่อเมื่อมีความร่วมมือกับพันธมิตรและโครงสร้างความมั่นคงในอดีตอื่น ๆ หรือเป็นผู้นำในการสร้างความร่วมมือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้านต่าง ๆ

⁵⁹ The White House, "The National Security Strategy for the new century,"

<<http://www.fas.org/man/docs/nssr-98.pdf>>, 1998.

นอกจากแนวคิดเรื่องความมั่นคงโดยการร่วมมือกัน หรือ Security Cooperative แล้วนั้น ประธานาธิบดีคลินตันยังสะท้อนให้เห็นแนวคิดแบบ **New Democrats** อีกด้วย โดยแนวคิดดังกล่าวเริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนเป็นครั้งแรกในการหาเสียงเลือกตั้งรอบแรกเพื่อสรรหาผู้สมัครลงเลือกตั้งของโรเบิร์ต ฟรานซิส เคนเนดี (Robert Francis Kennedy) ในปี 1968 โดยเขาเชื่อในแนวคิดที่ว่าพลเมืองควรมีสติเท่าเทียมกัน (civil rights) และไม่ควรมีผู้ใดได้รับอภิสิทธิ์พิเศษ (privilege) เขาเชื่อว่าคนจนมีสิทธิ์ที่จะล้มตาอำปากมากกว่าการขอรับบริจาค หรืออีกนัยหนึ่งเขาเชื่อว่าการทำงานดีกว่าการให้สวัสดิการ⁶⁰ จุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดแนวคิดดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมคือการพ่ายแพ้การเลือกตั้งประธานาธิบดีของเรแกนในทศวรรษที่ 80 ส่งผลให้พรรคเดโมแครตเชื่อว่าพรรคการเมืองของพวกเขาไม่อาจตามสถานการณ์การเมืองในปัจจุบันได้ทันจึงมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแนวคิดจากเดิมหันมามุ่งเน้นเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจและธรรมาภิบาล⁶¹ โดยสถาบัน The Democratic Leadership Council (DLC) ที่ก่อตั้งเมื่อปี 1985 เป็นสถาบันที่รองรับผู้ที่มีความคิดนี้ และคลินตันก็เป็นประธานาธิบดีที่ดำเนินตามแนวคิดดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากการทำงานของเขาที่ผ่านมา กล่าวคือ คลินตันได้มีบทบาทในการก่อตั้ง The Democratic Leadership Council (DLC) เมื่อปี 1985 โดยเขาได้กล่าวสุนทรพจน์ที่เรียกว่า Democratic Capitalism ที่ Williamsburg โดยเนื้อความสุนทรพจน์ของเขาแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำให้ทุกคนในสังคมก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจประชาธิปไตยของโลก (Global Economy Democratic) โดยการจัดการกับปัญหาการว่างงานและความยากจนด้วยการสร้างโรงเรียน การให้การศึกษาภาคผู้ใหญ่และการฝึกงาน รวมไปถึงการสร้างงานด้วย ต่อมา ในปี 1990 เมื่อคลินตันได้ขึ้นดำรงตำแหน่งประธาน DLC เขาก็ได้ผลักดันแนวคิดที่ว่า การปฏิรูปสวัสดิการ การให้ความยุติธรรมแก่ผู้กระทำผิด (criminal justice) การศึกษา และการเติบโตของเศรษฐกิจเป็น

⁶⁰ The Democratic Leadership Council, "Bill Clinton, New Democrat: Book excerpt," *Blueprint Magazine*, <<http://www.ndol.org/print.cfm?contentid=252794>>, 25 July 2004.

⁶¹ John F Harris, *The Survivor: Bill Clinton in the White House*, (New York: Random House, 2005), <http://www.amazon.com/gp/reader/0375508473/ref=sib_fs_top/104-8736797-7771134?ie=UTF8&p=S013&checksum=9EkBEzrUn%2Fy8AcJPmQHAPBlAD3s8vtQsu%2BqxEWNBlw%3D#reader-link>.

สิ่งที่จำเป็นสำหรับอนาคตของพรรคเดโมแครตและของชาติ และในสุนทรพจน์ในปี 1999 ที่ Texas DLC คลินตันได้โจมตีรัฐบาล ซึ่งขณะนั้นมีจอร์จ เฮอร์เบิร์ต วอล์กเกอร์ บุช (George Herbert Walker Bush) เป็นประธานาธิบดีว่า “เราเชื่อว่ารัฐบาลใช้จ่ายงบประมาณมากเกินไปทั้งในอดีตและปัจจุบัน—ทำให้เกิดหนี้สิน มีการใช้จ่ายทางการทหาร และใช้จ่ายเงินสำหรับการสาธารณสุขที่ไม่ได้รับการพัฒนา—รัฐบาลไม่ได้คิดถึงอนาคต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา สิ่งแวดล้อม การวิจัยและพัฒนา และสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ” นอกจากนี้ ในการปราศรัยในปี 1991 ที่เมือง Georgetown คลินตันยังได้ชี้แจงถึงความแตกต่างระหว่างเดโมแครตและรีพับลิกันว่า เดโมแครต “ต่อต้านการตัดภาษีอย่างไม่เป็นธรรม และการทิ้งงบประมาณขาดดุลเป็นจำนวนมาก (big deficits) นอกจากนี้ยังต่อต้าน Family and Medical Leave Bill และ Brandy Bill ยิ่งไปกว่านั้นเรายังไม่สนับสนุนความล้มเหลวในการให้เงินทุนสนับสนุนการศึกษาหรือการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปที่เป็นรูปธรรม (proven reform) และการมีแนวทางที่แตกแยกกันในประเด็นเรื่องการเหยียดผิวและภาษีและความไม่เต็มใจในการปกป้องสิ่งแวดล้อม” ซึ่งประเด็นที่ได้กล่าวไปแล้วเหล่านั้นเป็นนโยบายของพรรครีพับลิกันที่นำโดยประธานาธิบดี จอร์จ เฮอร์เบิร์ต วอล์กเกอร์ บุช⁶²

โดยสรุป การดำเนินงานของพรรคเดโมแครตในสมัยประธานาธิบดีคลินตันนั้นเป็นการดำเนินนโยบายตามแนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคงร่วมกัน (Cooperative Security) ผสมผสานกับแนวคิด New Democrats ซึ่งผู้ศึกษามองว่าคลินตันใช้แนวคิดความมั่นคงร่วมกันในกรอบของนโยบายต่างประเทศและแนวคิด New Democrats ในการดำเนินนโยบายภายในประเทศ ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในสมัยประธานาธิบดีคลินตันนั้นส่งผลให้เกิดความแน่นแฟ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงกับประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ภายในประเทศ คลินตันยังประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ และนำความมั่งคั่งมาสู่ประชาชนได้ แต่อย่างไรก็ดี ความอื้อฉาวในเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับนางสาวลูวินสกีได้ส่งผลให้คะแนนเสียงความนิยมในตัวคลินตันและพรรคเดโมแครตตกต่ำลง และพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ครั้งต่อมาในที่สุด

⁶² The Democratic Leadership Council, op. cit., footnote 60.

2. พรรครีพับลิกัน (Republican)

พรรครีพับลิกันเกิดในช่วงต้นปี 1850 จากกลุ่มผู้ต่อต้านการเป็นทาส (Anti-slavery) และปัจเจกชนที่เชื่อมั่นว่ารัฐบาลควรให้ดินแดนทางฝั่งตะวันตกกับผู้ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยไม่คิดมูลค่า⁶³ ทั้งนี้ กลุ่มที่เป็นหัวหอกในการผลักดันให้เกิดนโยบาย คือ กลุ่มที่มีแนวคิดสายเหยี่ยวที่เรียกว่า นีโอ-คอนเซอร์เวทีฟ (Neo-Conservatives) ที่ดำเนินแนวทางตามแนวคิดที่มีมานานกว่า 30 ปีแล้ว เป็นแนวคิดที่เป็นผลมาจากผลึกความคิดของอดีตปัญญาชนที่มารวมตัวกันด้วยเหตุผล 3 ประการหลัก กล่าวคือ⁶⁴

1. มีความเชื่อที่มาจากความเชื่อมั่นในศาสนาที่ว่าสภาพของมนุษย์ถูกกำหนดไว้ว่าเป็นดี - ชั่ว (Good - Evil)

2. มีการอ้างสิทธิ์ว่าปัจจัยพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐอยู่บนอำนาจทางการเมืองและการทหารและ (พวกเขา) มีความเต็มใจที่จะใช้มัน

3. มีความเชื่อว่าตะวันออกกลางและโลกอิสลาม (Global Islam) เป็นเป้าหมายสำคัญของผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในต่างแดน

ทั้งนี้ กลุ่ม นีโอ-คอนเซอร์เวทีฟ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

1. ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์
2. สนับสนุนการทำสงครามเย็น (รวมทั้งการส่งทหารเข้าไปในเวียดนาม)
3. สนับสนุนลัทธิทุนนิยมแบบอเมริกัน เฉพาะอย่างยิ่งลัทธิทุนนิยมที่บริษัทใหญ่ๆ มีบทบาทเด่น (Corporate Capitalism) และพวกเขาเชื่อว่าเสรีภาพระดับสูงเป็นประวัติการและความมั่งคั่งที่คนอเมริกันได้รับในปัจจุบันเป็นผลพวงมาจากลัทธิทุนนิยมนี้อย่างยิ่ง
4. เห็นด้วยกับการที่รัฐบาลเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้จัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ และให้เงินช่วยเหลือผู้ตกงาน พวกเขาเชื่อว่าความคิดอนุรักษ์นิยมกับรัฐสวัสดิการไม่ขัดแย้งกัน

⁶³ Republican National Committee, "The Republican Party - GOP History,"

<<http://www.gop.com/About/AboutRead.aspx?AboutType=3>>.

⁶⁴ Jonathan Clarke and Stefan Halper, *America alone : The Neoconservative and the Global Order*, (London: University Press Cambridge, 2004), p. II.

5. เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์มิใช่เสรีภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ หากแต่เป็น “ทิศทางด้านศีลธรรม” (Moral Direction) ในสายตาของพวกเขา แนวคิด “ปล่อยเสรี” “เสรีนิยม” ทำให้ลัทธิทุนนิยมอเมริกาเสี่ยงต่อสภาพอนาธิปไตยทางศีลธรรม ฉะนั้น ลัทธิทุนนิยมต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ

6. ค่านิยมที่เรี่ยไรได้แก่ การทำงานหนัก การเสียสละ และการอ่อนน้อมถ่อมตน หรือสิ่งที่เรียกว่า “จริยธรรมโปรเตสแตนท์”

7. การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมเป็นสำคัญ มองนโยบายรัฐและปัญหาอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือว่าสังคมเป็นรองเรื่องวัฒนธรรม เพราะสิ่งนี้มีผลกระทบต่อคุณภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์

8. ในด้านการต่างประเทศ พวกเขาต้องการให้อเมริกาเข้าแทรกแซงผลักดันทิศทางความเคลื่อนไหวด้านต่าง ๆ บนเวทีโลก เพื่อปกป้องและเพิ่มพูนผลประโยชน์ของอเมริกา

9. แนวคิดถ่วงดุลอำนาจในลักษณะที่เฮนรี คิสซิงเจอร์ (Henry Kissinger) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสมัยประธานาธิบดีนิกสันที่นำไปใช้กับจีน-โซเวียตในช่วงต้นทศวรรษ 1970 เป็นเรื่องที่ผิด เพราะถึงอย่างไร คอมมิวนิสต์ก็ยังเป็นฝ่ายชั่วร้ายการผ่อนคลาย (Détente) ให้จึงไม่ต่างอะไรกับการพินอพิเตอาใจฝ่ายตรงข้าม⁶⁵

แต่เดิมพวกนีโอ-คอนเซอร์เวทิฟเป็นกลุ่มที่ให้การสนับสนุนพรรคเดโมแครต ต่อมาเมื่อพรรค เดโมแครตมีความเห็นขัดแย้งกับกลุ่ม นีโอ-คอนเซอร์เวทิฟเลยหันมาให้การสนับสนุนพรรครีพับลิกัน โดยเริ่มให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่าง ๆ และในรายงานเสนอกระทรวงการต่างประเทศความยาวเกือบ 100 หน้า ชื่อ Rebuilding America's Defenses: Strategy, Forces and Resources for a New Century ที่ออกเผยแพร่เมื่อเดือนกันยายน 2000 ทีมงานหัวกะทิของกลุ่มได้แสดงความวิตกที่ “พลังอำนาจด้านการป้องกันประเทศ (ของอเมริกา) เสื่อมถอยลง” พวกเขามองว่าสภาพการณ์นี้จะเป็นปัญหาต่อการดำเนินนโยบายเป็นผู้นำบนเวทีโลก “และท้ายที่สุดความเป็นปัญหาต่อการผดุงรักษาสันติภาพ” ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ควรเพิกเฉยเป็นอย่างยิ่ง

⁶⁵ ฉันทิมา อ่องสุวัณษ์, *Bush Doctrine*, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น. 231-232.

กลุ่มชี้ว่าปัจจุบัน อเมริกายังคงเป็น “มหาอำนาจ” เพียงหนึ่งเดียวในโลก... (มี) พลังอำนาจเหนือใคร เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี และเป็นเจ้าของระบบเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก อีกทั้งเป็นผู้นำระบบพันธมิตรที่สมาชิกเป็นมหาอำนาจระดับนำของโลกที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย...สหรัฐฯ “ไม่มีคู่แข่งในเวทีโลก” พวกเขาต้องการให้รัฐบาลนำจุดแข็งส่วนนี้มาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ของประเทศ และหาทางรักษาสภาพความเป็นหนึ่งเดียวดังกล่าวให้นานที่สุด

ขณะเดียวกันกลุ่มยังเสนอว่า “หนทางไปสู่การเป็นมหาอำนาจไม่ราบรื่น เพราะว่ามีรัฐศักยภาพสูงหลายรัฐไม่พอใจในสภาพปัจจุบันและพยายามให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” ทั้งนี้ กลุ่มนีโอ-คอนเซอร์เวทิฟได้เสนอให้กองทัพยอมรับแก่นแกน 4 ประการ 1) การป้องกันแผ่นดินเกิด 2) การทำสงครามใหญ่ 3) การกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย และ 4) เปลี่ยนโฉมกองทัพ⁶⁶

เอกสารอีกฉบับที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดนีโอ-คอนเซอร์เวทิฟได้ดี คือ 1992 Draft Defense Planning Guidance ที่ร่างโดย ไอ เลอวิส ลิบปี (I. Lewis Libby) พอล วูล์ฟowitz (Paul Wolfowitz) และ ซาลเม คาิลิซาด (Zalmay Khalilzad) ภายใต้การสนับสนุนของ รัฐมนตรีกลาโหมสมัยนั้น ดิก เชนีย์ (Dick Cheney) ที่มีเนื้อหาใจความสำคัญเรียกร้องให้มีการเพิ่มงบประมาณทางการทหาร การใช้อำนาจ unilateral การป้องกันการขึ้นมามีอำนาจของคู่แข่งในภูมิภาค การใช้กำลังป้องกัน (หรือ การบุกก่อน (preemptive)) และมีแนวคิดในการล้มเลิกวิถีทางพหุภาคีหากว่าวิถีทางดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสหรัฐฯ และยังโจมตีการดำเนินนโยบายต่างประเทศแบบ “เลือก (selective)” ว่า ไม่เป็นผลดีต่อทั้งสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรและอาจกระทบต่อระบบระหว่างประเทศ สหรัฐฯ จำเป็นต้อง “แสดงความเป็นผู้นำเพื่อปกป้องระเบียบโลกใหม่เพื่อให้คู่แข่งที่สำคัญเชื่อว่าพวกเขาไม่มีความจำเป็นจะต้องมีบทบาทอันยิ่งใหญ่หรือดำเนินการอันก้าวร้าวเพื่อปกป้องผลประโยชน์อันชอบธรรมของตนเอง เป้าหมายของสหรัฐฯ มีดังนี้

⁶⁶ เรื่องเดียวกัน, น. 238-240.

“เป้าหมายสำคัญของเราคือการป้องกันการเกิดขึ้นของคู่แข่งใหม่โดยการ
ใช้ยุทธศาสตร์การป้องกันภูมิภาคแบบใหม่และเราต้องพยายามป้องกัน
ประเทศที่มีอำนาจที่เป็นปฏิปักษ์กับเราขึ้นมาอำนาจในภูมิภาค โดย
ภูมิภาคที่กล่าวนี้รวมถึง ยุโรปตะวันออก เอเชียตะวันออก และดินแดนแห่ง
อดีตสหภาพโซเวียต และเอเชียตะวันตก นอกจากนี้ยังมีเป้าหมายเพิ่มเติม
อีก 3 ประการ กล่าวคือ 1) สหรัฐฯ ต้องแสดงความเป็นผู้นำเพื่อสร้างและ
ปกป้องระเบียบใหม่เพื่อให้คู่แข่งที่สำคัญเชื่อว่าพวกเขาไม่มีความ
จำเป็นจะต้องมีบทบาทอันยิ่งใหญ่หรือดำเนินการอันก้าวร้าวเพื่อปกป้อง
ผลประโยชน์อันชอบธรรมของตนเอง 2) ในพื้นที่ non-defense เราต้อง
ชัดเจนให้เพียงพอต่อผลประโยชน์ของประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าเหล่านี้
เพื่อไม่ให้ประเทศเหล่านี้ลุกขึ้นมาท้าทายต่อความเป็นผู้นำของเราหรือ
แสวงหาหนทางที่จะล้มล้างระเบียบทางการเมืองและเศรษฐกิจที่(เรา)
สร้างขึ้นมา 3) เราต้องดำรงไว้ซึ่งกลไกในการป้องปรามคู่แข่งหลักจาก
ความพยายามที่จะขยายบทบาททั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก”⁶⁷

ทั้งนี้ เมื่อเอกสารดังกล่าวได้ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ New York Times ก็ส่งผลให้เกิด
เป็นข่าวใหญ่หน้าหนึ่ง และในเวลาต่อมาผู้ร่างเอกสารดังกล่าวก็ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล
ของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ในเวลาต่อมา⁶⁸

แนวทางการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่มาจากแนวคิด
นีโอ-คอนเซอร์เวทิฟนั้นได้สะท้อนออกมาในการประกาศแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศ
ของตนอย่างชัดเจนว่า “(สหรัฐฯ) จะสร้างยุทธศาสตร์ใหญ่ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ผลประโยชน์

⁶⁷ International Relation Center (IRC), “1992 Draft Defense Planning Guidance,”
<<http://rightweb.irc-online.org/profile/1571>>, 25 October 2006.

⁶⁸ ฉันทิมา ช่องสุริรักษ์, *Bush Doctrine*, น. 242.

แห่งชาติของสหรัฐฯ เป็นสำคัญ” โดยในทัศนะของรัฐมนตรียว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ดร.คอนโดลิซ่า ไชร์มมองว่าผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ คือการมีพันธมิตรที่เหนียวแน่น แม้ว่าไรช์จะเชื่อว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของเงื่อนไขแห่งความเจริญรุ่งเรืองและเสรีภาพ แต่สหรัฐฯ จะรักษาสันติภาพนั้นไว้ได้ก็ต่อเมื่อกองกำลังทางทหารของสหรัฐฯ จะต้องเป็นกองทัพที่เข้มแข็งและทรงประสิทธิภาพ เพราะในทัศนะของไรช์สหรัฐฯ เป็นเพียงประเทศเดียวเท่านั้นในปัจจุบันที่จะสามารถเป็นผู้ประกันสันติภาพ และความมั่นคงของสังคมชุมชนระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ไรช์ยังวิจารณ์ว่าการไม่สนใจศักยภาพทางการทหารและการจัดงบประมาณทางทหารของรัฐบาลคลินตันส่งผลต่อขีดความสามารถของสหรัฐฯ ในการรักษาสันติภาพของโลก⁶⁹ นอกจากนี้ หลัง 11 กันยายน 2001 บุชยังได้ออกมาประกาศถึง “หลักการบุช (Bush Doctrine)” ซึ่งหมายความว่าถึงหนทางที่บุชนำมาใช้ในการตอบโต้ขบวนการก่อการร้ายที่โจมตีนิวยอร์กและวอชิงตัน ที่มีเนื้อหา 1) แบ่งโลกออกเป็น 2 ชีก คือ อเมริกา กับ ศัตรูของอเมริกา (either you are with us or with the terrorism) 2) เจาะจงเป้าหมายชัดเจน (Axis of Evil – Iraq, Iran, North Korea) 3) อ้างสิทธิ์ในการป้องกันตัวเองเพื่อตัดไปแต่ต้นลมกับ “ภัยอันตรายที่อเมริกาองว่ากำลังก่อตัวขึ้นและเห็นว่าจะไม่อาจรอให้ก่อตัวสมบูรณ์ชัดเจน” ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้ถูกนำไปใช้กับประเทศอัฟกานิสถาน และอิรัก และถือเป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีบุชในเวลาต่อมา⁷⁰

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น นโยบายของสหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่ดำเนินตามแนวคิดของพรรครีพับลิกัน ซึ่งมีกลุ่มนีโอ-คอนเซอร์เวทิฟเป็นตัวแสดงหลักในพรรคได้ผลักดันให้นโยบายของประธานาธิบดีบุชเน้นไปที่การแสดงออกซึ่งความรุนแรงและมุ่งเน้นไปยังการใช้กำลังทางทหารมากกว่าทางการทูตส่งผลให้ความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ไม่ดีนัก และสหรัฐฯ ยังประกาศว่าพร้อมที่จะดำเนินการคนเดียว (Act alone) หากไม่ได้รับความเห็นชอบจากชาติอื่น⁷¹

⁶⁹ พงษ์ศานต์ พันธุลาภ, ดร., “สหรัฐอเมริกา : อำนาจ เสรีภาพ จริยธรรม?,” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 7, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

⁷⁰ ฉันทิมา อ่องสุริรักษ์, *Bush Doctrine*, น. 191.

⁷¹ The White House, “The National Security Strategy of the United States of America,” <<http://www.whitehouse.gov/nsc/nss.html>>, September 2002, p. 8

1.2.4 กลุ่มผลประโยชน์ (Interest Groups)

กลุ่มผลประโยชน์มีมากมายหลายรูปแบบ เป็นการรวมตัวกันหลวม ๆ ของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการผลักดันเรื่องเดียวกันที่เข้ามามีส่วนร่วมและทำหน้าที่ต่างกันในกระบวนการตัดสินใจของรัฐในประเด็นเฉพาะที่สนใจเป็นพิเศษ โดยทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศ 2 แบบ คือ ช่วยส่งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปยังผู้ตัดสินใจ เช่น กลุ่มธุรกิจ หรือ อาจจะเป็นการสนับสนุนนโยบายของผู้ที่มีอิทธิพลในระบบ

ในการเมืองของสหรัฐอเมริกา กลุ่มผลประโยชน์มีมากมายหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มก็มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไปทั้งนี้ กลุ่มผลประโยชน์ที่ให้การสนับสนุนพรรคเดโมแครตและรีพับลิกันนั้นแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ กลุ่มผลประโยชน์ของพรรครีพับลิกันนั้นส่วนมากเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่ผลักดันนโยบายเรื่องแรงงาน เช่น Teamster การป้องกันการใช้อาวุธ เช่น The Brady Center to Prevent Gun Violence หรือ การปกป้องสิทธิสตรี เช่น The National Organization for Women (NOW) เป็นต้น แต่ในฝ่ายรีพับลิกันนั้น กลุ่มผลประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมัน เช่น Halliburton Exxon เป็นต้น และการค้าอาวุธ เช่น Gun Owners of America (GOA) ที่มีนโยบายปกป้องรักษาและต่อต้านการแก้ไขสิทธิในการครอบครองปืนครั้งที่สองด้วยเห็นว่าการถือครองอาวุธปืนเป็นสิทธิอันพึงกระทำโดยเสรี⁷² หรือการใช้ความรุนแรง เช่น National Rifle Association ที่มีเป้าหมายในการเป็นสมาคมเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการยิงปืนไรเฟิลด้วยพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ (rifle shooting on a scientific basis)⁷³ ยิ่งไปกว่านั้น รัฐมนตรีในคณะรัฐบาล รวมไปถึงตัวประธานาธิบดีบุชเองก็มีสายใยเกี่ยวพันกับธุรกิจเหล่านี้อย่างลึกซึ้งอีกด้วย⁷⁴ นอกจากนี้ กลุ่มผลประโยชน์ที่เป็นตัวแทนของชนชาติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ยิว แอฟริกัน อาหรับ ต่างก็มีอิทธิพลในการเมืองของอเมริกาทั้งสิ้น

⁷² Gun Owners of America (GOA), "Who Is GOA?," <<http://www.gunowners.org/protect.htm>>, March 2006.

⁷³ National Rifle Association (NRA), "History of NRA," <<http://www.nra.org/aboutus.aspx>>.

⁷⁴ Katty Kay, "Analysis: Oil and the Bush Cabinet," <<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/americas/1138009.stm>>, 29 January 2001.

แต่อย่างไรก็ดี กลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มเหล่านี้ไม่ได้แสดงตัวว่าเป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมืองใด ๆ โดยตรง กลุ่มผลประโยชน์แต่ละกลุ่มจะสนับสนุนพรรคการเมืองที่เอื้อประโยชน์และมีนโยบายตรงกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เช่น Council for a Livable World เป็นสมาคมที่มุ่งเน้นไปที่การเตือนให้สาธารณชนและสภารับรู้ถึงภัยคุกคามที่มาจากสงครามนิวเคลียร์ อันเป็นเหตุผลสำคัญที่ควรมีการควบคุมและอาวุธและการใช้นิวเคลียร์ โดยกลุ่ม ฯ กล่าวใน website ของตนเองไว้ว่า “ในการเลือกตั้งปี 2008 ที่จะถึงนี้ ทางสมาคมจะสนับสนุนผู้สมัครที่สนับสนุนการลดอาวุธนิวเคลียร์ การใช้ระบบป้องกันขีปนาวุธที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และขยายโครงการไม่แพร่กระจายอาวุธ นอกจากนี้ สมาคมยังรับฟังความคิดเห็นจากผู้สมัครด้วย”⁷⁵

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทั้งสองพรรคจะมีกลุ่มสนับสนุนที่แตกต่างกัน หากแต่มีกลุ่มผลประโยชน์ที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินบทบาทของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการอิสราเอล-ปาเลสไตน์ของทั้งสองรัฐบาล คือ กลุ่มล็อบบี้อิสราเอล ซึ่งเป็นชื่อเรียกสั้น ๆ ของกลุ่มปัจเจกชนและองค์กรที่ทำงานในการกำหนดรูปร่างของนโยบายสหรัฐฯ ให้มีทิศทางเอียงเห็นชอบกับอิสราเอล โดยกลุ่มนี้ประกอบไปด้วยชาวยิวที่มีอิทธิพลในการโน้มน้าวนโยบายสหรัฐฯ ให้เป็นประโยชน์กับอิสราเอลได้ (กล่าวแล้วในเรื่องความสัมพันธ์สหรัฐฯ - อิสราเอล) โดยกิจกรรมของคนกลุ่มนี้ คือ Vote ให้กับผู้สมัครที่สนับสนุนอิสราเอล ทั้งนี้ กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดของยิวในรัฐบาลคือ กลุ่ม AIPAC (America's Pro-Israel Lobby) นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงกลุ่มคริสเตียนบางกลุ่มด้วย⁷⁶

ยุทธศาสตร์การทำงานของกลุ่มล็อบบี้มีดังนี้

1. เข้าไปมีอิทธิพลในสภา
2. ใช้สื่อในการสร้างมุมมองในแง่ดีให้กับต้นกำเนิดของยิวให้ชาวอเมริกันได้รับรู้ และเพื่อเป็นการป้องกันการวิพากษ์วิจารณ์อิสราเอล

⁷⁵ Council for a Livable World, “Why the Council exists,” <<http://www.clw.org/work/>>.

⁷⁶ John Mearsheimer and Stephen Walt, “The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy,” *London Review of books*, 28:6), March 2006, p.p.14-15.

ตัวอย่างคนทำงานในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน ในรัฐบาลคลินตันมีอยู่มากมายที่อยู่ในกระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น อินดิก (Indyke) ที่เป็นอดีตผู้อำนวยการสถาบัน AIPAC และเป็นผู้ร่วมก่อตั้ง WINEP (The Washington Institute for Near East Policy) มี เดนิส รอส (Dennis Ross) ที่เป็นสมาชิก WINEP และแออรอน มิลเลอร์ (Aaron Miller) ที่อาศัยอยู่ในอิสราเอล คนเหล่านี้อยู่ในกระบวนการกำหนดนโยบายและในการดำเนินการกระบวนการสันติภาพจึงพยายามกำหนดกระบวนการให้เป็นไปตามที่อิสราเอลจะยอมรับได้ส่งผลให้การเจรจาไม่อาจประสบความสำเร็จ การแทรกแซงในลักษณะดังกล่าวยังแสดงให้เห็นในสมัยรัฐบาลบุชด้วย กล่าวคือ ในช่วงแรกของรัฐบาลบุช บุชต้องการที่จะลดความรู้สึกต่อต้านอเมริกาในโลกอาหรับเพื่อหาพันธมิตรในการร่วมจัดการกับการก่อการร้ายจึงพยายามยุตินโยบายขยายดินแดนของอิสราเอลในดินแดนครอบครอง (occupied territory) และสนับสนุนให้มีการตั้งรัฐบาลปาเลสไตน์ขึ้นมา แต่อย่างไรก็ดี ด้วยการสนับสนุนจากกลุ่มล็อบบี้อิสราเอลทำให้บุชล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่ออิสราเอล และหันกลับไปสนับสนุนแนวทางอันรุนแรงของอิสราเอลเช่นเดิม โดยชาวยิวที่มีบทบาทอยู่ในรัฐบาลบุช ได้แก่ จอห์น โบลตัน (John Bolton) อดีตทูตพิเศษประจำสหประชาชาติของสหรัฐฯ ไอ เลอวิส (สก็อตเตอร์) ลิบบี (I. Lewis (Scooter) Libby) ริชาร์ด เพิร์ล (Richard Perl)⁷⁷ ผู้มีส่วนในการร่างยุทธศาสตร์ของสหรัฐฯ เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่ากลุ่มล็อบบี้อิสราเอลเหล่านี้มีอิทธิพลและมีความสำคัญในการกำหนดบทบาทสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพเป็นอย่างยิ่ง

2. สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยา (Psychological Environment)

สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยา หมายถึง อิทธิพลทางจิตวิทยา เช่น บุคลิกภาพและค่านิยมที่มีต่อผู้ตัดสินใจ และมีผลกระทบต่อการตัดสินใจ การตีความสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นของผู้ตัดสินใจ โดยแบ่งเป็น

2.1 ตัวกรองทัศนคติ (The Attitudinal Prism) หมายถึง ทัศนคติของผู้นำต่อสถานการณ์ในโลก รวมทั้งต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทางภายในและภายนอก ซึ่งเป็นกระบวนการภายในจิตใจของผู้นำ อันประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 2 ตัว คือ

⁷⁷ Ibid., p.p. 19-20 and 26-27.

2.1.1 ตัวแปรทางสังคม (Societal Setting)

ตัวแปรทางสังคม (Societal Setting) ได้แก่ แนวความคิดทางด้านอุดมการณ์ ประเพณี มรดกทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ แนวคิดและอุดมการณ์ที่หล่อหลอมจากการดำเนินนโยบายของ อเมริกาในยุคแรกและทำให้เกิดเป็นค่านิยมอเมริกันขึ้น คือ แนวคิดชะตาลิขิต (Manifest Destiny) และ แนวคิดภาระของคนขาว (White man's burden) ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ได้ปรากฏให้เห็นในคำ ประกาศอิสรภาพและต่อมาได้บรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ ทั้งนี้ สหรัฐฯ ได้เผยแพร่ อุดมการณ์เหล่านี้โดยการใช้ค่านิยมประชาธิปไตย และการค้าเสรีเป็นเครื่องมือในการดำเนิน นโยบาย ดังที่โทมัส เจฟเฟอร์สัน (Thomas Jefferson) ได้กล่าวไว้ในคำประกาศอิสรภาพ ปี 1776 ว่า “เมื่ออยู่ในวิถีแห่งมนุษย์ เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง ๆ ที่ต้องสลายกลุ่มทางการเมืองที่ เกี่ยวพันกับพวกเขาเข้าด้วยกัน แล้วรับเอาอำนาจอีกจำนวนหนึ่งจากผืนโลกที่ความแตกแยกและ ความเท่าเทียมเป็นกฎแห่งธรรมชาติที่พระเจ้าเป็นผู้กำหนดไว้”⁷⁸ ดังนั้น เพื่อดำเนิน นโยบายตามนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐฯ ไจลส์ แห่งรัฐแมริแลนด์ได้กล่าวว่า “เราต้อง เดินหน้าจากมหาสมุทรหนึ่งไปยังอีกมหาสมุทรหนึ่ง...นี่เป็นชะตากรรมของชนผิวขาว”⁷⁹

- แนวคิดภาระของคนขาว (Whiteman's burden)

แนวคิดภาระของคนขาวเป็นแนวคิดที่มาจากพระคัมภีร์ไบเบิลในคำพยากรณ์เกี่ยวกับ อนาคตของโนอาห์ (Noah) เกี่ยวกับมนุษย์และชาติต่าง ๆ (เจเนซิส 9 และ 10)⁸⁰ ที่กล่าวถึง การ เตรียมรับน้ำวินาศที่ทำให้โนอาห์และครอบครัวได้เป็นคู่สัญญาับพระเจ้า พระเจ้าทรงกระทำ พันธสัญญากับโนอาห์กับลูกหลาน และสรรพสิ่งบนแผ่นดินได้รับพรจากพระเจ้าเหมือนเมื่อครั้ง

⁷⁸ Thomas Jefferson, “The Declaration of Independence: A Transcription,”

<http://www.archives.gov/national-archives-experience/charters/declaration_transcript.html>, 4 July 1776.

⁷⁹ Joel Andreas, *Addicted to War*, แปลโดย จณัญญา เจริญอนุรักษ์; (กรุงเทพมหานคร : openboks, กันยายน 2547), น. 19.

⁸⁰ Christian Sociology, “The White Man's Burden,” <<http://hearth--stone.blogspot.com/2007/04/white-mans-burden.html>>, 24 April 2007.

การสร้างโลกครั้งแรก ทำให้ชาวอเมริกันเชื่อว่าเขามีความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ในการปกป้องดูแลมนุษยชาติ ทั้งนี้ แนวคิดดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดชะตาลิขิต หากแต่มีกำเนิดที่ต่างกัน⁸¹ โดยแนวคิดภาระของมนุษยชาติสามารถอธิบายได้ดังคำกล่าวของ แมกซ์ บูท (Max Boot) นักเขียนและบรรณาธิการของ The Weekly Standard ผู้ซึ่งสนับสนุนแนวคิดนีโอคอนเซอร์เวทิฟได้กล่าวเอาไว้ว่า⁸² "ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 อเมริกาได้พูดถึงการขยายวัฒนธรรมของชาวแองโกล-แซกซอนด้วยอ้างว่าเป็นภาระของมนุษยชาติ (ที่จะต้องปลดปล่อยและให้ความมีวัฒนธรรมแก่ผู้ป่าเถื่อน แต่ในทุกวันนี้ ชาวอเมริกันพูดถึงเรื่องการขยายประชาธิปไตยและปกป้องสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ว่าจะเรียกมันว่าอย่างไรก็ตาม แนวคิดเหล่านี้ได้นำเสนอแรงอุดมคติของสหรัฐฯ ที่นำไปสู่การเกิดแรงบันดาลใจในการทำสงคราม"

- แนวคิดชะตาลิขิต (Manifest Destiny)

แนวคิดชะตาลิขิต (Manifest Destiny) เกิดมาจากช่วงแรกของการก่อตั้งรัฐที่อเมริกา จำต้องสร้างความเข้มแข็งให้กับชนของตนเพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นเพื่อทำสงครามแห่งเสรีภาพกับพวกอินเดียแดงที่อาศัยอยู่ในดินแดนก่อน⁸³ เป็นทัศนคติที่มาจากผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ในทศวรรษที่ 19 ที่ว่าอเมริกาเป็นดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ที่พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ (Promised Land) ตามพันธสัญญาที่ระบุไว้ในคัมภีร์ไบเบิล คำกล่าวนี้ จริง ๆ มีมานานแล้วตั้งแต่สมัยประกาศอิสรภาพ หากแต่ได้รับการหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญจากนักหนังสือพิมพ์นาม จอห์น แอล โอซัลลิแวนด์ (John L. O'Sullivan)⁸⁴ ในบทความปี 1839 ที่ได้ถ่ายทอดความเชื่อที่ว่า

⁸¹ The Social Study Help Center, "How did the United States justify imperialism?", <http://www.socialstudieshelp.com/USRA_Imperialism_Justify.htm>.

⁸² Max Boot, "What the Heck Is a 'Neocon'?", <<http://www.opinionjournal.com/editorial/feature.html?id=110002840>>, 30 December 2002.

⁸³ Samir Amin, "The American Ideology," <<http://www.informationclearinghouse.info/article3681.htm>>, 6 May 2003.

⁸⁴ Chantima Ongsuragz, "American Empire: A path to Liberation" เอกสารประกอบคำบรรยายเรื่อง International Symposium on American Imperialism, Faculty of Law Hokkaido University Tokyo, March 2005.

“(อเมริกา) ได้สิทธิอันศักดิ์สิทธิ์จากพระเจ้าในการขยายแนวคิดแบบตะวันตกและทำให้ดินแดนต่าง ๆ ได้รับประสบการณ์แห่งเสรีภาพและมีรัฐบาลที่เป็นสหพันธรัฐ⁸⁵ ...อเมริกาเชื่อว่ากำเนิดของชาติตนเป็นกำเนิดของประวัติศาสตร์หน้าใหม่ มีรูปแบบและพัฒนากการของระบบการเมืองรูปแบบใหม่ มีพัฒนาการในเรื่องสิทธิมนุษยชนทั้งทางด้านจริยธรรม การเมือง และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ อเมริกาเป็นประเทศแห่งอนาคต เป็นประเทศแห่งความก้าวหน้า มีเสรีภาพในปัจเจกบุคคล และให้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป ความเท่าเทียมกันถือเป็นหัวใจของการรวมรัฐโดยอเมริกามีชะตาอันมีอาจหลีกเลี่ยงได้ คือ การสร้างศักดิ์ศรีแห่งคุณธรรมและช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นบาป สิ่งเหล่านี้เป็นความจริงที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้และเป็นความเมตตากรุณาของพระเจ้า สิ่งเหล่านี้เป็นภารกิจอันศักดิ์สิทธิ์ของเราต่อโลกที่ถูกปิดกั้นจากความเป็นจริงและการเป็นตัวอย่างของเราจะสามารถเอาชนะการปกครองแบบกษัตริย์ ระบบชนชั้น คณาธิปไตย และนำเอาสันติภาพและมิตรภาพ (good will) ที่มีอยู่มาทดแทนได้”⁸⁶

โดยปัจจุบัน แนวความคิดทั้งสองนี้ได้สะท้อนอยู่ในสังคมอเมริกันและส่งผลกระทบต่อประธานาธิบดีของสหรัฐฯ ด้วย

2.1.2 ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพ (Personality Factors) ได้แก่ ลักษณะเฉพาะส่วนตัวของผู้ตัดสินใจ เช่น บุคลิกภาพ ท่าทาง การแสดงออก อันเป็นผลจากการได้รับการเลี้ยงดูมาตั้งแต่วัยเด็ก

- ประธานาธิบดีวิลเลียม เจฟเฟอร์สัน คลินตัน (William Jefferson Clinton)⁸⁷
พื้นฐานครอบครัว

วิลเลียม เจฟเฟอร์สัน คลินตัน เกิดในครอบครัวฐานะไม่ร่ำรวยนัก พ่อของเขา วิลเลียม เจฟเฟอร์สัน บลินท์ ที่ 3 (William Jefferson Blythe III) เป็นเซลล์ขายรถ พ่อเขาประสบอุบัติเหตุ

⁸⁵ Jay Tolson, “The New America Empire?,” <<http://www.usnews.com/usnews/culture/articles/030113/13empire-print.htm>>, 1 May 2003.

⁸⁶ Vincent Ferraro, “John L. O’Sullivan on *Manifest Destiny*, 1839,” <<http://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/osulliva.htm>>.

⁸⁷ Bill Clinton, *My Life*, (New York : Alfred A. Knopf, 2004).

เสียชีวิต 3 เดือนก่อนเขาจะล้มตามาตุโลก ต่อมาแม่ของเขาแต่งงานใหม่กับนายโรเจอร์ คลินตัน (Roger Clinton) ทำให้เขาเปลี่ยนมาใช้นามสกุลของพ่อเลี้ยงเมื่อวัย 14 ปี

ชีวิตวัยเด็ก⁸⁸

คลินตันมีวัยเด็กที่ค่อนข้างขมขื่น พ่อเลี้ยงของเขาเป็นคนไม่ดี ชอบผรุสวาททำร้ายแม่ และน้องชายเขาเสมอ ในวัยเด็ก คลินตันชอบเล่นดนตรี ซึ่งดนตรีอาจเป็นตัวช่วยกล่อมเกลามากกว่าที่เขาคิดมากเกี่ยวกับเรื่องพ่อเลี้ยง

การศึกษาและการทำงาน

คลินตันศึกษาในระดับประถมที่โรงเรียน St. John Catholic ต่อมาได้ย้ายมาโรงเรียน Ramble Elementary และได้ศึกษาในระดับมัธยมที่ Hot Spring คลินตันเป็นเด็กหัวดี เขาได้ทุนการศึกษา Edmund A. Walsh School of Foreign Service ณ มหาวิทยาลัย Georgetown ในกรุงวอชิงตัน ดีซี และเรียนจบในปี 1968 ต่อมาเขาได้รับทุนการศึกษา Rhodes และได้เข้าศึกษาในสาขาการปกครอง (govern) ณ Collage University Oxford ซึ่งตอนที่เรียนอยู่ที่นี่เขาได้เข้าร่วมประท้วงสงครามเวียดนามด้วย

พออายุได้ 32 ปี เขาก็เข้าสู่วงการการเมือง โดยเริ่มจากการเป็นผู้ว่าการรัฐ Arkansas โดยคลินตันเป็นผู้ว่าการรัฐที่มีอายุน้อยที่สุดในประวัติศาสตร์ จากนั้น เขาได้ทำงานในวงการการเมืองเรื่อยมา และในปี 1985 เขาได้มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง DLC และได้ขึ้นเป็นประธาน DLC ในปี 1991 จากนั้น ในปี 1992 เขาก็เข้าสู่ถนนแห่งประธานาธิบดี

ผู้นำที่ชื่นชอบ⁸⁹

ผู้นำที่เป็นที่ชื่นชอบและเป็นแรงบันดาลใจในการเข้าสู่ถนนการเมืองของคลินตันมี 2 คน คือ JFK และ มาร์ติน ลูเธอร์ คิง (Martin Luther King)

⁸⁸ Ibid, p. 46-52.

⁸⁹ Ibid, p.53.

- ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush)

พื้นฐานครอบครัว

จอร์จ วอร์คเกอร์ บุช (George Walker Bush, jr) เกิดเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 1946 ที่เมืองนิวฮาเวน รัฐคอนเนทิคัต บุชเป็นลูกคนโตเกิดในตระกูลที่เป็นที่นับหน้าถือตาอย่างกว้างขวางในสังคมระดับชาติ ฐานะทางการเงินมั่นคง โดยมีปู่เป็นนายธนาคารและอดีตรัฐมนตรีมหาดไทยคนที่พ่อเคยดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี ฐานะทางการเงินของครอบครัวมั่นคงส่งผลให้ชีวิตของเขาค่อนข้างสบาย⁹⁰

ลักษณะนิสัยส่วนตัวของประธานาธิบดี George W. Bush

บุชมีนิสัยชอบเป็นศูนย์กลางความสนใจ โดยในสมัยเรียนมัธยมปลายเขายังได้รับสมญานามว่า “Lip” เพราะชอบแสดงความคิดเห็นแถมยังชอบทำตัวเป็นศูนย์กลางความสนใจในทางสังคมเวลาที่โรงเรียนมีกิจกรรม⁹¹ นอกจากนี้ บุชยังพยายามที่จะตามพ่อในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การทำธุรกิจ หรือ การขึ้นมามีตำแหน่งทางการเมือง ความรู้สึกนี้อาจเกิดขึ้นเพราะว่าบุชเป็นลูกคนโตของตระกูล ทำให้อยากทำสิ่งดี ๆ ให้พ่อกับแม่ได้ภาคภูมิใจ แต่อย่างไรก็ดี จนถึงบัดนี้ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าบุชประสบความสำเร็จในเรื่องใด ๆ ที่จะสามารถนำไปทัดเทียมกับพ่อเขาได้เลย ยิ่งไปกว่านั้น บุชยังเป็นคนใจร้อนและค่อนข้างควบคุมตัวเองไม่ได้ โดยความเป็นคนใจร้อนของบุชนั้น ยกตัวอย่างได้จากกรณี หลังเกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 ที่บุชแสดงอาการควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ และหลุดปากพูดออกไปเป็นนักเลงกับเชนีย์ จนเชนีย์ต้องเตือนสติว่าเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องส่วนตัวระหว่างบุชกับอัลกออิดะฮ์แต่เป็นเรื่องของตำแหน่งประธานาธิบดี⁹² เป็นต้น

การศึกษาและอาชีพ

บุชเป็นคนที่เรียนไม่เก่งถึงขนาดเคยปรารภกับเพื่อนว่ากลัวสอบตกและให้ออกจากโรงเรียน บุชจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่ Phillips Academy และเรียนต่อที่เยล (Yale University) ในด้านประวัติศาสตร์แต่การเรียนที่นี้ก็ไม่ดีนัก บุชติดเพื่อนและค่อนข้างชอบทำ

⁹⁰ จันทิมา อ่องสุรวัชร, *Bush Doctrine*, น.126.

⁹¹ เรื่องเดียวกัน, น. 127.

⁹² เรื่องเดียวกัน, น.139.

กิจกรรมมากกว่าเรียนหนังสือทำให้ผลการเรียนของเขาไม่ดี ต่อมา บุษได้ไปเรียนต่อปริญญาโท ด้านบริหารธุรกิจที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University)

การทำงาน บุษเคยทำงานเป็นผู้บริหารบริษัทน้ำมัน ผู้จัดการทีมเบสบอล ผู้ว่าการรัฐเท็กซัส แต่สิ่งที่เขาทำแล้วดูเหมือนทำงานจริง ๆ กลับเป็นการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอเมริกา

ผู้นำที่ขึ้นขอบ

บุคคลที่เป็นที่ขึ้นขอบของบุช คือ แซม ฮุสตัน (Sam Houston) (ชาวอินเดียนท้องถิ่นเผ่าเซโรกีเรียกเขาว่า Big Drunk) ผู้ก้าวผ่านการเป็นคนชอบดื่มขึ้นเมาหัวราน้ำ ขึ้นมาเป็นบิดาแห่งรัฐ เท็กซัส โดยบุชขึ้นขอบฮุสตันอาจเป็นเพราะว่าเขามีชีวิตที่ดำเนินไปอย่างคล้ายคลึงกับฮุสตัน กล่าวคือ ช่วงเริ่มต้นวัยหนุ่มของชีวิต บุษเป็นคนดื่มจัด (แต่ก็ไม่ได้ยอมรับว่าเป็นคนติดเหล้า) และต่อมา เมื่อได้คิด และหันหน้าเข้าหาศาสนา เขาเริ่มกลับตัวและพัฒนาชีวิตจนท้ายที่สุดได้มีโอกาสเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา⁹³

อิทธิพลของทั้งสองปัจจัยได้แสดงให้เห็นว่าพื้นฐานครอบครัวของทั้งสองประธานาธิบดีต่างกัน นอกจากนี้ การเลี้ยงดู และอุปนิสัยของทั้งสองยังต่างกัน กล่าวคือ ประธานาธิบดีคลินตันจะสุ่ม นุ่มนวลกว่าบุชเพราะว่าผ่านวัยเด็กอันขมขื่นจะทำให้มีบุคลิกเป็นผู้ใหญ่ และจะอดทนต่อการกระทำต่าง ๆ ได้มากกว่าบุชผู้ซึ่งเกิดมาในตระกูลที่เพียบพร้อม ทำให้เป็นคนก้าวร้าว รุนแรง และทะเยอทะยาน ซึ่งลักษณะเหล่านี้ได้สะท้อนออกมาในนโยบายของทั้งสองนั่นเอง

2.2 จินตภาพของผู้นำ (Elite Images)

จินตภาพของประธานาธิบดีคลินตันต่อการสร้างสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ได้ถูกหล่อหลอมมาจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยคลินตันมองว่าความร่วมมือจะเป็นทางออกให้กับปัญหาระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ นอกจากนี้ คลินตันยังมองว่าการจัดการประชุมสันติภาพโดยมีสหรัฐฯ เป็นตัวกลางจะเป็นประโยชน์มากกว่าการปล่อยให้ทั้งสอง

⁹³ เรื่องเดียวกัน, น. 128.

ประเทศคู่กันเอง ดังจะเห็นได้จากการมีความพยายามในการจัดการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์หลายต่อหลายครั้ง ในทางกลับกัน ประธานาธิบดีบุชกลับมองว่าสหรัฐฯ ไม่ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำให้เกิดสันติภาพระหว่างอิสราเอลและปาเลสไตน์ นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายฝ่ายเดียว (Unilateralism) และการป้องกันเชิงรุก (preemptive strike) ยังดูเหมือนเป็นการคุกคามความมั่นคงและสันติภาพโลกอีกด้วย

ทั้งนี้ ความแตกต่างในบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลให้การดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีทั้งสองต่างกันสามารถแสดงให้เห็นได้ในตารางที่ 4.6 ดังนี้

ปัจจัย	ประธานาธิบดี	
	คลินตัน	บุช
ปัจจัยภายนอก - ระบบโลก - ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ - ความสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศ	ระบบโลกในสมัยประธานาธิบดีคลินตันเป็นโลกในยุคหลังสงครามเย็นที่ประเทศต่าง ๆ กำลังขึ้นชมกับภาวะเสรีภาพ ไม่มีการแก่งแย่งชิงดี ทุกประเทศมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาภายในประเทศเพื่อรองรับการแข่งขันจากกระแสโลกาภิวัตน์ ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจช่วงนี้มีความสัมพันธ์ที่ดี กล่าวคือ คลินตันให้ความสำคัญกับการร่วมมือในการแก้ปัญหาระหว่างประเทศที่คุกคามความมั่นคงของโลกมากกว่าการใช้กำลังทางการทหาร คลินตันให้ความสำคัญกับบทบาทขององค์การระหว่างประเทศ และใช้องค์การระหว่างประเทศในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ด้วย เช่น	ระบบโลกในสมัยบุชเป็นโลกที่ความเป็นเจ้าของสหรัฐฯ กำลังเสื่อมสลาย อิทธิพลสหรัฐฯ ในโลกลดน้อยลง นอกจากนี้ สหรัฐฯ ยังถูกภัยคุกคามจากภายนอกเข้ามาโจมตีถึงในบ้าน ความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจในสมัยประธานาธิบดีบุชมีความสัมพันธ์ในเชิงแข่งขันและตรวจสอบ นอกจากนี้ สหรัฐฯ ในสมัยนี้ไม่สนใจเรื่องความร่วมมือ โดยอ้างว่าหากจำเป็นก็ต้องดำเนินการลำพังด้วยตนเอง บุชไม่ให้ความสำคัญกับองค์การระหว่างประเทศ มีเพียงสหรัฐฯ ที่จะเป็นผู้นำในเรื่องต่าง ๆ เท่านั้น

ปัจจัย	ประธานาธิบดี	
	คลินตัน	บุช
- ความสัมพันธ์กับภูมิภาคตะวันออกกลาง - ความสัมพันธ์กับอิสราเอล	ในกรณี โคโซโว เป็นต้น ความสัมพันธ์กับภูมิภาคตะวันออกกลางในยุคนี้เป็นความสัมพันธ์บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ทางน้ำมันของสหรัฐฯ และการสร้างความมั่นคงให้กับอิสราเอล-ปาเลสไตน์ อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์กับอิสราเอลในสมัยคลินตันเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นที่สุดโดยมีเหตุผลหลัก คือ คลินตันเลือกนายอัล กอร์ (Al Gore) ที่มีเชื้อสายยิวมารับตำแหน่งรองประธานาธิบดี	ความสัมพันธ์กับตะวันออกกลางเป็นไปเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของสหรัฐฯ และเรียกร้องให้ฮามาสเลิกการสนับสนุนการก่อการร้าย ความสัมพันธ์กับอิสราเอลที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีได้ก้าวกระโดดในยุคนี้ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ในช่วงนี้จะแน่นแฟ้นขึ้น บุชให้อิสราเอลดำเนินนโยบายตามใจ และไม่เข้าไปแทรกแซงในเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับสันติภาพ นอกจากนี้ การค้าระหว่างประเทศทั้งสองได้พุ่งสูงจนทำให้สหรัฐฯ ค้าขายกับอิสราเอลเกือบ 2 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯแล้ว
ปัจจัยภายใน - ขีดความสามารถทาง		

ในสมัยประธานาธิบดีคลินตันเศรษฐกิจของสหรัฐฯ เหตุการณ์ 9/11 เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ประชาชน

ปัจจัย	ประธานาธิบดี	
	คลินตัน	บุช
การทหาร	เกิดตกต่ำทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องเร่งแก้ปัญหาในประเทศ รัฐบาลคลินตันมุ่งเน้นการลดงบประมาณทางการทหารเพื่อนำไปพัฒนาในด้านอื่น ๆ	สนับสนุนให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณในด้านการทหารเพื่อปกป้องประเทศ
- ขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ	เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ถดถอยจากสมัยประธานาธิบดีเรแกนและผลจากการทำสงครามอิรัก นอกจากนี้ กระแสโลกาภิวัตน์ยังทำให้เกิดเงินเฟ้อและการแข่งขันทางการค้าอันเป็นอุปสรรคต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ อีกด้วย	ประธานาธิบดีบุชได้รับมรดกทางเศรษฐกิจที่ฟื้นฟูมาจากประธานาธิบดีคลินตันทำให้ประชาชนไม่สนใจว่ารัฐบาลจะนำเงินไปทำอะไร เพราะว่าประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีพอแล้ว
- โครงสร้างทางการเมือง	พรรคเดโมแครต เป็นพรรคการเมืองที่มีเป้าหมายหลักในการแก้ไขปัญหากับเรื่องปากท้อง โดยชูนโยบายรากหญ้าพัฒนาประชาชน ไม่สนใจเรื่องการค้าต่างประเทศ (ที่สหรัฐฯ ไม่ได้ประโยชน์) โดยแนวคิดที่ได้รับการยอมรับจากประธานาธิบดีคลินตัน คือแนวคิดของกลุ่ม New Democrats ที่มุ่งเน้นในเรื่อง	พรรครีพับลิกันมีกลุ่มนีโอ-คอนเซอร์เวทีฟเป็นกลุ่มการเมืองที่เป็นผู้กำหนดนโยบายของสหรัฐฯ กลุ่มนี้มองว่าอเมริกายังคงเป็น “มหาอำนาจ” เพียงหนึ่งเดียวในโลก... (มี) พลังอำนาจเหนือใคร เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี และเป็นเจ้าของระบบเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก อีกทั้งเป็นผู้นำระบบพันธมิตรที่สมาชิกเป็นมหาอำนาจระดับ

ปัจจัย	ประธานาธิบดี	
	คลินตัน	บุช
- กลุ่มผลประโยชน์	การจัดการกับปัญหาความยากจนและการว่างงาน ด้านการสร้างโรงเรียน สร้างงาน เป็นต้น และอีกแนวคิดหนึ่ง คือ แนวคิดความมั่นคงโดยรวมมือกัน (Cooperative Security) ดังจะเห็นได้จากความร่วมมือของสหรัฐฯ ในประเด็นระหว่างประเทศต่าง ๆ กลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนพรรคเดโมแครต คือ กลุ่ม แรงงาน ผู้หญิง และคนชรา	นำของโลกที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย...สหรัฐฯ ไม่มีคู่แข่งในโลก” พวกเขาต้องการให้รัฐบาลนำจุดแข็งส่วนนี้มาใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ของประเทศ และหาทางรักษาสภาพความเป็นหนึ่งเดียวดังกล่าวให้นานที่สุด กลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนกลุ่มนี้และมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ คือ กลุ่มนักธุรกิจน้ำมัน และอุตสาหกรรมอาวุธ
	* กลุ่มผลประโยชน์ที่สนับสนุนทั้งสองพรรคและเกี่ยวข้องในการกำหนดบทบาทของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ คือ กลุ่มอิสราเอลล็อบบี้	
สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยา - ตัวกรองทัศนคติ - ตัวแปรทางสังคม	แนวคิด Manifest Destiny และ White man's Burden เป็นแนวคิดที่สะท้อนสังคมอเมริกาที่มีความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้ลิขิต	เหมือนกับประธานาธิบดีคลินตัน เพราะว่าทั้งสองอยู่ในสังคมเดียวกัน

ปัจจัย	ประธานาธิบดี	
	คลินตัน	บุช
- ตัวผู้นำ - จินตภาพของผู้นำ	ชะตาให้ตน (คนขาว) ต้องปลดปล่อยผู้อื่นจากความป่าเถื่อนด้วยการใช้เครื่องมือที่เรียกว่า ประชาธิปไตย การค้าเสรี และสิทธิมนุษยชน คลินตันเป็นคนสุขุม เรียบเก่ง และสนใจในเรื่องการเมือง คลินตันมองว่าสันติภาพตะวันออกกลางเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือ	โผงผาง นักเลง ใจร้อน และไม่มีความรู้ด้านการต่างประเทศมากนัก สันติภาพตะวันออกกลางจะเกิดจากการเจรจาแต่ทางเลือกอื่นก็ยังไม่พร้อมที่จะนำออกมาใช้เสมอ

สรุป พิสูจน์สมมุติฐานและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต

ตามที่ได้ศึกษาได้นำเอาแนวคิดเรื่องกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ของ ไมเคิล บริเชอร์ มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลทำให้ลักษณะของสหรัฐฯ ในกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ต่างกัน พบว่าลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ของประธานาธิบดีทั้งสองมีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายนอก

1.1 ระบบโลก

ระบบโลกยุคหลังสงครามเย็นในสมัยของประธานาธิบดีคลินตันนั้น สหรัฐฯ ผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในโลกไม่มีผู้ใดทัดเทียม ในยุคนั้นประชาชนเบื่อหน่ายกับความตึงเครียดอันเกิดจากสภาพสงคราม ส่งผลให้ประธานาธิบดีคลินตันตระหนักว่าความร่วมมือเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ณ เวลานั้น ส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีคลินตันเน้นในเรื่องการประนีประนอมเจรจา มากกว่าการใช้กำลัง ซึ่งในสมัยประธานาธิบดีบุชนั้น สหรัฐฯ อยู่ในช่วงแห่งการแย่งชิงความเป็นเจ้าของโลก อำนาจของสหรัฐฯ ถูกท้าทายส่งผลให้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างแข็งกร้าว ขาดการประนีประนอมกว่าสมัยประธานาธิบดีคลินตัน

แต่อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์กับประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางนั้นยังคงมุ่งเน้นในเรื่องการหาผลประโยชน์จากน้ำมันและทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ พร้อมกับความพยายามในการผุดงไว้เพื่อเสถียรภาพของอิสราเอลในการที่จะเป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของสหรัฐฯ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง

1.2 ระบบย่อย

ความสัมพันธ์ของระบบย่อย หมายถึงหรือ ความสัมพันธ์กับองค์การในระดับภูมิภาค และในระดับโลก อาจกล่าวได้ว่า ในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน รัฐบาลมีความพยายามที่จะแสวงหาความร่วมมือในลักษณะพหุภาคีมากกว่าในสมัยประธานาธิบดีบุชที่เน้นในเรื่องการดำเนินนโยบายแบบทวิภาคี และบางครั้งก็พร้อมที่จะดำเนินการในลักษณะเอกภาคี (unilateral) โดยไม่ให้ความสำคัญกับองค์การระหว่างประเทศนัก ซึ่งมุมมองดังกล่าวนี้มีสาเหตุที่เชื่อมโยงมาจาก

ปัจจัยโครงสร้างทางการเมือง กล่าวคือ การที่พรรคการเมืองของสหรัฐฯ แบ่งออกเป็น 2 พรรคใหญ่ๆ คือพรรครีพับลิกัน (Republican) และพรรคเดโมแครต (Democratic) นั้นอันเนื่องมาจากความแตกต่างกันของพรรคในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง ฝ่ายรีพับลิกันสนใจในอุดมการณ์แบบนีโอ-คอนเซอร์เวทีฟ (Neo-Conservative) ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายแบบเอกภาคี ในขณะที่ฝ่ายเดโมแครตให้ความสนใจในอุดมการณ์แบบเสรีนิยมให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายแบบพหุภาคีมากกว่า

1.3 ความสัมพันธ์กับประเทศทวีปเอเชียที่โดดเด่นอย่างอิสราเอล

จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐฯ และอิสราเอลเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่พิเศษที่มีความแนบแน่นมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้ ไม่ว่าประธานาธิบดีคนใดจะขึ้นมาดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีแห่งสหรัฐฯ ก็พบว่าความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ไม่ได้มีความชัดเจนไป

2. ปัจจัยภายใน

2.1 ขีดความสามารถทางทหาร

ขีดความสามารถทางการทหารในสมัยของประธานาธิบดีคลินตันนั้นลดลงไปมากอันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในยุคนั้นไม่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากสภาพสงครามเย็น และการทำสงครามในอิรักของประธานาธิบดีจอร์จ เออร์เบิร์ต วอชเกออร์ บุช ดังนั้น ประธานาธิบดีคลินตันจึงได้ลดงบประมาณทางการทหารเพื่อไปเพิ่มในด้านการค้าการลงทุนและให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ดี ในสมัยของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช หลังเหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 สหรัฐฯ ได้เพิ่มงบประมาณทางการทหารขึ้นสูงมากโดยให้เหตุผลว่าเพื่อเป็นการป้องกันประเทศให้ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้าย ทั้งนี้ การเพิ่ม-ลดงบประมาณทางการทหารส่งผลต่อศักยภาพของกองทัพและความสามารถในการทำสงคราม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช มีความพร้อมในการทำสงครามมากกว่าสมัยประธานาธิบดีคลินตัน

2.2 ขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ในช่วงที่ประธานาธิบดีคลินตันเข้ารับตำแหน่งอยู่ในช่วงขาลงภาวะเงินเฟ้อทำให้สินค้าในประเทศปรับตัวสูงขึ้นแต่รายได้ของประชาชนเท่าเดิม ดังนั้นประธานาธิบดีคลินตันจึงมีนโยบายที่มุ่งเน้นไปในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจาก หากประชาชนสหรัฐฯ มีเศรษฐกิจที่ดีก็จะให้ความสนใจกับเรื่องภายนอกประเทศมากขึ้น โดยหวังจะให้ประเทศอื่นมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้นเช่นตน ทั้งนี้ ส่งผลให้การดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลไม่ถูกขัดขวาง และยังส่งผลดีต่อพรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลอีกด้วย แต่ต่อมา ในสมัยประธานาธิบดีบุช สภาพเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ค่อย ๆ แย่ลง อันมีสาเหตุมาจากเหตุการณ์ 1 กันยายน 2001 และการบุกอัฟกานิสถานและอิรักของประธานาธิบดีบุช ส่งผลให้ประชาชนสหรัฐฯ เกิดความไม่พอใจในรัฐบาลมากขึ้นและเรียกร้องให้รัฐบาลหันมาแก้ไขปัญหาภายในประเทศ จึงส่งผลให้การดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนชาวอเมริกัน

2.3 โครงสร้างทางการเมือง

โครงสร้างทางการเมืองส่งผลต่อลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากความแตกต่างในเรื่องอุดมการณ์ กล่าวคือ พรรคเดโมแครตที่มีอุดมการณ์ในเรื่องเสรีนิยมของประธานาธิบดีคลินตันได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะที่ใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือ โดยสหรัฐฯ จะเข้าไปมีส่วนร่วมเท่าที่จำเป็น ซึ่งจากลักษณะดังกล่าวแตกต่างจากในสมัยประธานาธิบดีบุช กล่าวคือ แนวคิดนีโอ-คอนเซอร์เวทีฟของพรรครีพับลิกันมีความคิดให้สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายแบบฝ่ายเดียว และเข้าไปจัดการทุกเรื่องด้วยตนเอง จากความแตกต่างทางด้านอุดมการณ์อันนำไปสู่ความแตกต่างในการดำเนินนโยบายส่งผลให้สหรัฐฯ ในสมัยประธานาธิบดีคลินตันใช้การเจรจาเป็นเครื่องมือในการให้ได้มาซึ่งสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในขณะที่ในสมัยบุชมีแนวคิดเรื่องการใช้นโยบายขาดการประนีประนอมกว่าในสมัยคลินตัน

2.4 กลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์เป็นตัวแปรที่ทำให้ไม่ว่าจะอยู่ในสมัยใด นโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์จะไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องมาจากการขัดขวางของกลุ่มอิสราเอลล็อบบี้ที่เข้ามามีอิทธิพลในสหรัฐฯ อเมริกาและพยายามหาทางในการปกป้องบ้านเกิด หรือแผ่นดินแม่ของตนโดยการแทรกแซงทั้งในภาคการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้กระบวนการสันติภาพไม่สามารถบรรลุสิ่งที่ตั้งเป้าประสงค์ไว้

3. สภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยา

การที่ประธานาธิบดีทั้งสอง (วิลเลียม เจ. คลินตัน และ จอร์จ ดับเบิลยู บุช) อาศัยอยู่ในยุคเดียวกันส่งผลให้ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรทางสังคมเดียวกัน กล่าวคือ อยู่ในสังคมที่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่คิดว่าตนเป็นตัวแทนของพระเจ้าเป็นเจ้าของในรับภาระที่จะต้องปลดปล่อยมนุษยชาติจากความป่าเถื่อนตามแนวคิดภาระของคนขาว (Whiteman's burden) และแนวคิดชะตาชีวิต (Manifest Destiny) แต่อย่างไรก็ดี ปัจจัยทางด้านบุคลิกภาพของประธานาธิบดีทั้งสองที่ต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องพื้นฐานครอบครัว การศึกษา เหล่านี้ได้ส่งผลต่อการกำหนดลักษณะในการดำเนินนโยบายของประธานาธิบดีทั้งสอง และจากเหตุผลดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าลักษณะการดำเนินนโยบายของบุชขาดการประนีประนอมกว่าในสมัยคลินตัน

จากปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในสมัยประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน (1991-2001) และประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช (2001-2007) มีความแตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จาก

1. การจัดการเจรจาสันติภาพ

ในสมัยประธานาธิบดีคลินตันมีการจัดการเจรจาสันติภาพมากกว่าในสมัยของประธานาธิบดีบุช ทั้งนี้ การนับจำนวนการจัดการเจรจาสันติภาพอาจแสดงได้ถึงความเอาใจใส่และความสนใจในเรื่องต่าง ๆ เนื่องจากการจัดการเจรจาแต่ละครั้งจำเป็นต้องมีการเตรียมการและมีกระบวนการที่ยุกยักซับซ้อน ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าในสมัยของประธานาธิบดีคลินตันนั้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์มากกว่าในสมัยประธานาธิบดีบุช

2. ข้อเสนอที่ปรากฏบนโต๊ะเจรจา

ความแตกต่างของข้อเสนอที่ปรากฏบนโต๊ะเจรจาแสดงให้เห็นถึงเจตนาและความตั้งใจของผู้ร่างข้อเสนอว่าต้องการบังคับทิศทางของกระบวนการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ว่าให้ไปในทิศทางใด ทั้งนี้ ความแตกต่างของข้อเสนอที่ปรากฏในสมัยของประธานาธิบดีคลินตันและบุชนั้นเห็นได้อย่างชัดเจนในเรื่องของการตั้งเงื่อนไข กล่าวคือ ในสมัยของประธานาธิบดีบุชมีการยื่นเงื่อนไขในการจะให้ปาเลสไตน์เป็นรัฐหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการที่ปาเลสไตน์ต้องเป็นประชาธิปไตย เลิกการก่อการร้าย ไม่ให้การสนับสนุนกลุ่มฮามาส นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องความเชื่อมต่อกันของดินแดน และการไม่ให้ผู้อพยพชาวปาเลสไตน์กลับเข้ามายังผืนแผ่นดินของตนเป็นต้น ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้ไม่เคยปรากฏในสมัยประธานาธิบดีคลินตัน และผู้ศึกษามีความเชื่อว่าการเจรจาโดยปราศจากเงื่อนไข หรือมีการตั้งเงื่อนไขน้อยที่สุด น่าจะทำให้กระบวนการสันติภาพบรรลุสู่เป้าหมายแห่งความร่วมมือมากกว่าการตั้งเงื่อนไขที่อาจก่อให้เกิดความขุ่นเคืองซึ่งอาจนำไปสู่การพิพาทระหว่างกันในอนาคตได้

ซึ่งจากข้อสรุปนี้สามารถนำไปตอบสมมุติฐานข้อที่ 1 ได้ว่า ลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในสมัยประธานาธิบดีจอร์จดับเบิลยู บุช (George W. Bush : 2001-2007) ขาดการประนีประนอมกว่าในสมัยของประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน (William J. Clinton : 1993-2001) ซึ่งผลของการดำเนินนโยบายลักษณะดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความรุนแรงอันสามารถนำไปสู่การทำให้เกิดสงครามมากกว่าสันติภาพได้

แต่อย่างไรก็ดี การให้ความสำคัญกับอิสราเอลไม่ว่าจะในสมัยใดก็ตาม ซึ่งเห็นได้จากการให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงิน เทคโนโลยี และยังมีการ vetos ในประเด็นที่เป็นการตำหนิอิสราเอลอีกด้วยเหล่านี้ สามารถตอบสมมุติฐานข้อที่ 2 ได้ว่า ปัจจัยภายในของสหรัฐฯ (ในที่หมายถึงกลุ่มอิสราเอลล็อบบี้) ที่สนับสนุนให้สหรัฐฯ ต้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอาไว้มีอิทธิพลทำให้การเจรจาในกระบวนการสันติภาพของประธานาธิบดีทั้งสองไม่ได้คืบหน้าอย่างที่ควรจะเป็น แม้ว่าประธานาธิบดีทั้งสองจะมีลักษณะของการดำเนินนโยบายที่แตกต่างกันก็ตาม

ดังนั้น จากการศึกษาจึงพบว่าสมมุติฐานที่ว่า ลักษณะการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในสมัยประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush : 2001-2007) ขาดการประนีประนอมกว่าในสมัยของประธานาธิบดีวิลเลียม เจ. คลินตัน (William J. Clinton : 1993-2001) ซึ่งผลของการดำเนินนโยบายลักษณะดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความรุนแรงอันสามารถนำไปสู่การทำให้เกิดสงครามมากกว่าสันติภาพได้ และปัจจัยภายในของสหรัฐฯ (ในที่นี้หมายถึงกลุ่มอิสราเอลล็อบบี้) ที่สนับสนุนให้สหรัฐฯ ต้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอาไว้มีอิทธิพลทำให้การเจรจาในกระบวนการสันติภาพของประธานาธิบดีทั้งสองไม่ได้คืบหน้าอย่างที่ควรจะเป็น แม้ว่าประธานาธิบดีทั้งสองจะมีลักษณะของการดำเนินนโยบายที่แตกต่างกันก็ตามนั้นเป็นจริง ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าสันติภาพที่แท้จริงไม่อาจเกิดขึ้นได้หากเป้าหมายของสหรัฐฯ ไม่สอดคล้องกับสันติภาพ โดยผู้ศึกษาได้นำแนวคิดผลประโยชน์แห่งชาติมาใช้ในการวิเคราะห์เป้าหมายที่แท้จริงของประธานาธิบดีทั้งสองในการเข้าไปมีบทบาทต่อกระบวนการรักษาสันติภาพตะวันออกกลางดังนี้

1. สหรัฐฯ ดำเนินนโยบายเพื่อ*ปกป้องคุ้มครองความมั่นคงของชาติ* กล่าวคือ สหรัฐฯ ให้ความสำคัญคุ้มครองอิสราเอลให้อยู่รอดปลอดภัยในภูมิภาคตะวันออกกลางที่รายล้อมด้วยอาหรับประเทศเพื่อรักษาไว้ซึ่งช่องทางในการสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ๆ ต่อผลประโยชน์ของตนในภูมิภาคตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ

2. สหรัฐฯ ส่งเสริมการ*กินดีอยู่ดีของ (ชาติ) ส่วนรวม* กล่าวคือ การทำสงครามหมายถึงการขายอาวุธ และสหรัฐฯ ก็เป็นประเทศที่มีธุรกิจส่งออกอาวุธสูงเป็นอันดับหนึ่งของโลก นอกจากนี้ การทำสงครามก็ยังหมายถึงการฟื้นฟู บริษัทที่รับเข้าไปฟื้นฟูพื้นที่สงครามก็ไม่พ้นเป็นบริษัทของสหรัฐฯ เช่น Halliburton ของรองประธานาธิบดีริชาร์ด บี. เชเนย์ หรือ ดิก เชเนย์ (Richard B. Cheney or Dick Cheney) เป็นต้น

3. สหรัฐฯ พยายาม*รักษาและเพิ่มพูนเกียรติภูมิของชาติ*พร้อมพยายามการส่งเสริมสันติภาพและความสงบเรียบร้อยภายในภูมิภาคและในโลก ด้วยการนำเสนอแผนสันติภาพเพื่อตะวันออกกลางที่ล้มเหลวในเวลาต่อมา

4. สหรัฐฯ พยายามรักษาและขยายอำนาจของชาติให้ดำรงอยู่ เห็นได้จากการดำเนินนโยบายของสหรัฐฯ ในช่วงปลายสมัยประธานาธิบดีคลินตันที่บุกอิรัก และสมัยประธานาธิบดีบุชที่บุกอัฟกานิสถานกับอิรัก ซึ่งการกระทำดังกล่าวเสมือนเป็นการแสดงให้โลกเห็นว่าสหรัฐฯ พร้อมทั้งจะจัดการกับศัตรูที่ฝังมาต่อกรกับสหรัฐฯ เป็นการใช้ภูมิภาคตะวันออกกลางเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อให้บรรลุนโยบายตามที่กำหนดไว้และเพื่อรักษาเสถียรภาพให้อิสราเอลเพื่อสนองตอบต่อแรงกดดันจากกลุ่มลอบบี้ชาวยิวในประเทศ

5. สหรัฐฯ ปกป้องและเผยแพร่อุดมการณ์ของชาติด้วยการบุกอิรักและประณามชุดดั้มว่าเป็นผู้นำเผด็จการ ทำให้ประชาชนเดือดร้อน และยังบอกว่าชาวอิรักจำเป็นต้องมีประชาธิปไตย การค้าเสรีเพื่อสามารถดำรงอยู่ในโลกใบนี้ได้

ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้เป็นผลมาจากการประสานกันซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐฯ กับกลุ่มลอบบี้ยิวในรัฐบาลสหรัฐฯ และสะท้อนออกมาเป็นบทบาทของสหรัฐฯ ต่อกระบวนการสันติภาพอิสราเอล-ปาเลสไตน์ในทุกยุคทุกสมัยและส่งผลให้กระบวนการสันติภาพระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์ไม่อาจบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้นั่นเอง